

Hölgyeknek nélkülözhetetlen.

A női szépség elérésére, üklete-sítésére és fenntartására legkíméletesebb és legbiztosabb a

Csoadás gyors hatása.

MARGIT-CRÈME,
mely vegyítiszta és teljesen ártalmatlan. Ezen világhírű arzenikus pár nap alatt eltávolít szepőt, májfoltot, pattanást, bőr-akat (Miteser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat, redőket, himlőhelyeket és az arcot fehérre, simává és tündér varázsolja. Sem higgy, sem ómon, sem más ártalmas anyagot nem tartalmaz. **Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor., Margit hölgypor 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill., Margit fompép (Zahupasta) 1 kor., Margit arcvíz 1 kor. Postán utárvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő:**

FÖLDES KELEMEN gyögy. Arad.

Kapható minden gyögy. szertárban.
Főraktárak Budapest: Török József és Dr. Egger Leó «Nádor» gyögy. sz.

Legjobb szépítő-szer.

MATTONI ERZSÉBET SÓSFÜRDŐJE BUDAPESTEN (BUDÁN)

Idény kezdete április 1-én.
Kiváló gyógyhatással bír női bajokban és altesti bántalmakban.

Rendelő orvos:
Dr. POLGÁR EMIL.

Egészséges fekvés, jutányos lakások, jó vendéglő.

Közvetlen villamos vasuti összeköttetés a fővárossal.

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyuszem szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeményedései, továbbá mindennemű bőrelszarusodás, ellen. A hatásért jótállás vállal-tatik.

SCHWENK L., gyögy. szerész
MEIDLING - BÉCS.

Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellettes védjeggyel és aláírással el van látva, azért is erre ügyelni kell. — 1 doboz ára 1-20 kor. Vidékre 1-80 kor, előzetes beküldése mellett bérment.

Magyarországi főraktár:
Török József gyögy. sz., Budapest, Király-u. 12. Andrássy-út 29.

Vérgyógyászat.

Uj gyögy. mód!

Napról-napra legjobb elismerések és elterjedésnek örvend!
Még a legsúlyosabb régi betegségek is meggyógyíthatók 8411

dr. KOVÁCS J.
egyet. orvost. hámopata rendelő intézetében.
Budapest, V., Váci-körút 18.

sz. általa feltalált új gyögy. mód által.
A hámopatia, vérgyógyászat fölmenthetetlen gyógyhatásnak bizonyult asthama, szív- és gyomor-bántalmaknál, sápkór, köcsvény és hólyag-bántalmaknál, súlyos ideg-bajok (migrén, álmatlanság, méledés, hysteria és neurasthenia), makacs vér- és bőrbántalmaknál.

Egyetlen és legbiztosabb védelem: szélhűtés, kezdődő valóság és elmevar ellen. Dujzati levele-keire válaszol, meghívásra beteg-t. látogat (vidéken is.)
Rendelés: 9-1 és 3-7 óra között naponta.

Kívánatra különrendelés.

„A világ legjobb sámfája“

FÖLDVÁRY IMRE

férfidivat és fehérmű raktárában.

párja
frt 1.50

Budapest, IV., Koronaher-czeg-utca 11. sz. és VIII., Kerepesi-út 9.

Férfi ingek, Jäger-árúk, valóság és sport-cikkek dús választékban kaphatók.
Kostyűk és nyakkendők.

Miért vannak még emberek, akik a Kathreiner-féle Kneipp malátá kávé még nem használják, noha ez egy izletes és egészséges kávéital?

Mert nem tudja még mindenki, hogy mily nagy előnyökkel bír a Kathreiner kávé, a mely a kávéövény egy kivonata által a bakkávé ízét és zamátját nyeri. Ő ezáltal felülmúlhatatlan módon magában egyesíti a hön malátakészítmény értékes egészségi tulajdonságait a bakkávé kedvelt ízingerével. A Kathreiner Kneipp malátá kávé nagyobb részt mint pótkávé szolgál a bakkávéhoz, azonban tisztán élvezve is kitünően ízlik. Mindentüzt kapható, de nyitva soha sem lesz árusítva, s csakis az ismert eredeti csomagokban valódi, a melyek Kneipp páter arczképét viselik és a nevet: »Kathreiner«.



19. SZÁM. 1900. BUDAPEST, MÁJUS 13. 47. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt egy évre 24 korona, fél évre 12 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { fél évre 8 * POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) { egy évre 10 korona, fél évre 5 * Külföldi előfizetésekre a postai díj megfizetésével a csatlakozó.

MUNKÁCSY.

Vajha szivére hallgatott volna! — mondják azok, kik korai végeért az idegeket emésztő világvárost, a nemes ambíció égető lángját okozták. Vajha visszatért volna hozzánk első nagyobb sikere után, megelégedve azzal az elismeréssel és jutalommal, melyet ez a hálás, de szegény magyar föld nyújthat munkás fiainak. S festette volna itthon az egyszerű, becsületes magyar népet, mely őt első műveinek megalkotására lelkesítette, s melyet ő a soha

ki nem hűlő rokon-vérnek vonzalmával és meglevél szeretett!

A művész pályafutása azonban másképen volt megírva a végzet könyvében. Neki az jutott hivatású, hogy hazájától hosszú időre elszakadva, Istentől nyert nagy tehetségével saját nyugalmának, boldogságának árán szerezzen megbecsültetést, soha el nem múló dicsőséget nemzetének. Neki a magyar géniusz erejét, hatalmát kellett hirdetni idegen népek



MUNKÁCSY A HALOTTAS ÁGYON. Enderleht fénykép után.

Mauthner-féle kiállítási fűmagneverék.

Ugyanazon keverék, melyekkel ugy az 1885-diki országos kiállítás, valamint az 1896-iki ezred-éves orsz. kiállítás be-egyesítései létesítettek általam.
50 kilo 30 frt.
1/2 kilo 40 kr.

Mauthner-féle margitszigeti fűmagneverék.

Több mint 21 éven át kizárólag csak ezégem szállítja a margitszigeti parkok zások számára az összes fűmagneverék.
50 kilo 30 frt.
1/2 kilo 40 kr.

Mauthner-féle SETATER fűmagneverék.

Ezen keverékkel vetőnek be már több mint 22 év óta Budapest fő- és szék-város összes nyilvános tereinek és kertjeinek pázsítrészeit.
50 kilo 25 frt.
1/2 kilo 35 kr.

Angol perje.
Szőtársaságtól hozott legnehezebb minőségű mag.
50 kilo 14 frt.
1/2 kilo 25 kr.

Angol perje.
50 kilo 14 frt.
1/2 kilo 25 kr.

legjobb legtisztább és legtartósabb fűmagneverék

Mauthner Ödön
csász. és kir. udvari szállító magkereskedése

Budapest VI., Andrássy-ut 23.
VII., Rottenbiller-utca 33.
szállítja.

A 226 oldalnyi tartalmu, főárjegyzéket kívánatra a czég ingyen és bérmentve küldi meg.

Crème Ideale
a bőr szépség épüléséhez, mely az eddigi készítményeket mind túlszárnyalja tisztán sztrádkémmé-tesen van készültve, nappal is sikerrel használható.

Egy tégely ára 50 kr.
Crème Ideale szappan a leg-velőbb virágillatokat tartalmazza a legtisztább esszenciákból készült.
1 doboz 35 kr., 1 doboz 3 doboz 1 frt.

Ideale-Hölgypor
virágillatokról készítve, kedvenze a hölgyvilágnak, bőrszépítő szer.
Ezen Hölgypor Ideale jól tapad a egyaránt több szemek is kénytelenek a bőr poros voltát fel-fedezni. **Egy doboz ára 1 frt 50 kr.** Naponta postai széküldés minden irányban

SCHWARTZ illatszertára
Temesvár 8001
(Higien. cosmet. Laboratorium.)

CRÈME DE FACON
a 3 sziv véd-
jeggyel.

Rögtön finomító és szépitő arckrém. Legjobb a világon!
Ártalmatlan!
Zsirtalan!

Kis tégely 1 K.
Nagy tégely 2 K.
Főraktár:
»URSUS«-gyögy. szertár
Budapest Bakközy-tér.
Vidékre 10 fillér többlet beküldése után frankó

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR
Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120. (saját házában)

Arany éremmel kitüntetve.

Főhercegi és hercegi uradalmak, es. és kir. katonai intézőségek, vas-utak, ipari-bánya, és gyári társulatok, építési vállalatok, építőmesterek, ugy-szintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállítja. E homlokzat-festékek, melyek mészből feloldhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintá-ban kilonkint 16 krtól felfelé szállítatnak, és a mi a festék szintisztaságát illeti, azonos az elajfestékekkel. 8646

Mintakártya, ugyszintén használati utasítás kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.



AZ ENDENICHI GYÓGYINTÉZET, A HOL MUNKÁCSY MEGHALT (AZ ELSŐ EMELETI SAROK ABLAK MUNKÁCSY SZOBÁJÁNAK ABLAKA).

nél, a melyek keveset tudtak rólunk, s inkább csak szabadságszeretetről, s az elnyomatás, lealáztatás éveiben tanusított nemes kitarásáról ismerték a magyar fajt.

Munkácsy a művész ambíciójával s a hazafi lelkesedésével teljesítette ezt a földadatot. Érezte, hogy erejét csak ott fejtheti ki egész teljességében, a hol a lángelme érvényesüléséhez szükséges feltételek nem hiányzanak; a hol ép úgy föltalálható a leviharzott századok gazdag kultúrája, mint a legújabb korszak ezer és ezer vívmánya; a hol a kedvező körülmények összehordták mindazt, a miből tanulságot, izlést és buzditást meríthet a művész-lélek. Neki világváros kellett ahhoz, hogy szárnyait kibonthassa, hogy az eszmény magasabb régióba emelkedhessen. És kellett a nagy világ-nak a művészetért áldozni inkább tudó közönsége is, hogy mindannak alakot, testet adhasson, a mi szívében élt, a mi képzelő tehetségét, elméjét foglalkoztatta. Kérdés, hogy ha mindjárt első sikerei után visszatér hazájába, csak felét is megteremtheti-e azoknak a mesterműveknek, melyek tehetségének híret s ezzel együtt a magyar szellem alkotó erejének híret a világra szóló nagy képeket, melyeknek vándorútja mindenkor valóságos diadal-út volt, s a melyeknek kapcsán mindenkor úgy emlegették a magyar nemzetet, mint a mely ma már nem csak a szabadság óra, hanem a kultúra terén is szerepet visz, s az előretörő, munkás nemzetek sorában követel helyet magának. Mert Munkácsy még a legnagyobb diadalok kábitó mámorában is mindenkor erősen hangsúlyozta magyar származását. Nem akart, nem tudott világgolgár lenni, még akkor sem, ha netalán néha megcsendült fülében a költő szava: «művész hazája széles e világ».

Ez a nagy fajszereget, ez az erős hazafiúi

érzés magyarázza meg azt a nagy ragaszkodást, azt a tisztelést és szeretetet, melyet hazájában iránta még akkor is mindig éreztünk, a mikor távol élt tőlünk, s csak újabb és újabb nagy diadalainak híre jutott el hozzánk. Megérezte, tudtuk, hogy ezek a nagy diadalok, a magyar génusz, a magyar nemzet diadalai, hogy Munkácsy, a mi Munkácsynk, a messze távolban is közöttünk él, velünk érez, velünk gondolkozik, s csak a kedvező időre várakozik, hogy koszorúival, világhírének nimbuszával visszatérjen, s a magyar kultúra oltárára rakja le mindazt a dicsőséget, melyet lángelméjével és csodás termékenységével a magyar nemzetnek, az ő kedves nemzetének szerzett.

Már útban volt haza felé, hogy vágyakozásunkat megvalósítsa. A kéréllhetetlen végzet ekkor toppant eléje: ne tovább! A halandónak, ki glóriafényt követel, előbb meg kell ismernie a szenvedések töviskoszorúját. És Munkácsy hordta ezt a töviskoszorút négy hosszú éven át.

A «via crucis» véget ért. A mester hosszas és kinos szenvedései után most már megnyugodhatik. Porai a hazai földdel vegyülnek össze, azzal a földdel, melyből alkotásaihoz színt, erőt és lelkesedést merített. Emlékének egy nemzet adozik soha el nem muló kegyelettel.

MUNKÁCSY.

Hozzá mely fölérjen — hol a szárnyas ének? ...Egyszer volt, hol nem volt... illik ez mesének — Volt egy borzas fiú. Szegény volt és árva, S verejtékes munka iskoláját járva Durva deszkát gyalult, keverte az enyvet, S álmodozott füstös gyertyavilág mellett.

Álmodott, álmodott szép tündérvilágról, Nem babér-erdőről — csak egy szál virágról. S pihenve a száznál, a gyaluforgácson, A szurtos műhelyben hogy valamit lásson,

Mi nem sívár próza, de költészet, álom: Elpepecselt, babrált egy-egy virágszálon...

Álmatlan éjeken ti, a kik láttátok, Tulipános ládák, szólni ha tudnátok: Ti mondhatnátok el, a mit akkor érezt, A gyötrelmes, édes, szent gyönyörűséget, Hogy borúlt lelkére kétség ólmos árnya, Hogy suhinta néha a dicsőség szárnya.

S titkos suhogását melán míg hallgatta, Az a fényes madár szárnyaira kapta. S mély szakadékokon, szirtek ormán által Szédítő utakon röpíté magával... — Isten veled műhely s tulipános láda, S te édes anyaföld délibábo tája!

Káprázatos fénye idegen világnak, Erdeje babérnak, özöne virágnak Útját elborítja... Járt ő búsan rajta, Egy-egy bánatos dalt dudorászott ajka, Egy-egy könyösepp rezgett fíradt szempilláján, S lelke itt járt... itt: a Tisza-Duna táján.

Nem szomjuhozta már a hírt, dicsőséget, Alkotó lelke ám lánglobogón égett: Ragyogásánál hogy mind a népek lássák, A szöke Tiszának kanyargó folyását S ki ott él partjain, a maroknyi népet, Teremtő hatalmát nagy őseréjének.

S addig lobbogott a nagy emésztő lázban, Míg leroskadt ott a bús siralomházban. Kiegett, elborúlt az a fényes elme... Néha lobbant föl csak örök honszerelme S szíve fagya a még fölenged e lángon, Megdobbant: pihenni oda, haza vágyom!...

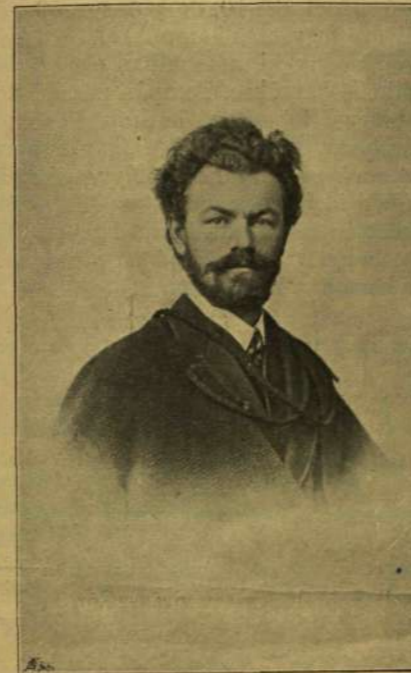
S elhozták tetemét koporsóba zárva. Lelke egy tavaszi fényes napsugárba Már előre szállott reszkető gyönyörrel... Pora vegyül csak az édes anyafölddel, Szelleme ifjultan, tiszta lánggal égve Fent ragyog s örök fényt áraszt nemzetére!

Lampérth Géza.

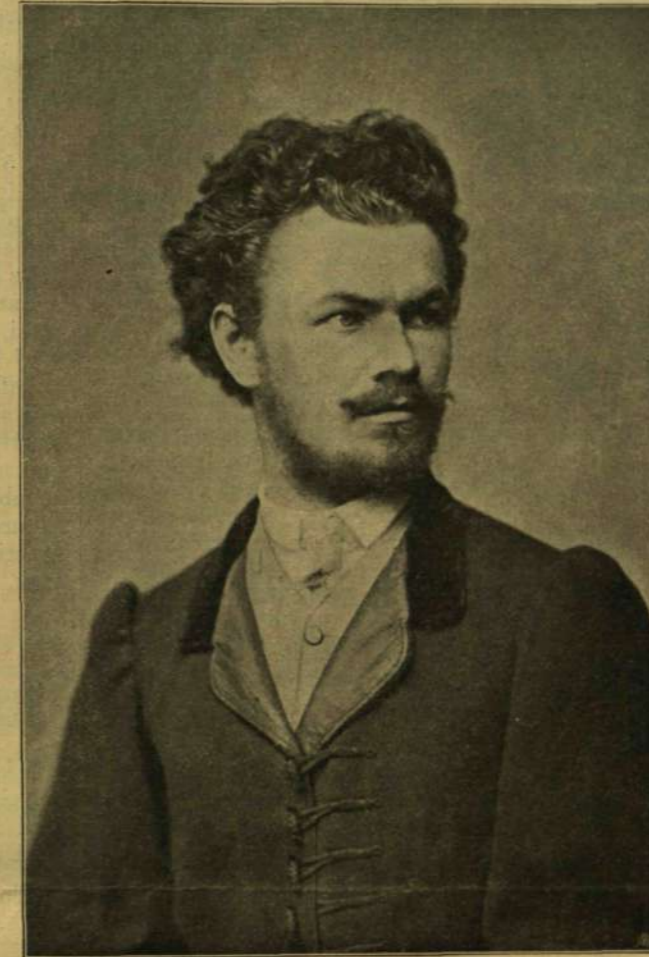
MUNKÁCSY ARCZKÉPEI.

Az elhalt mesterről egész sora maradt ránk az érdekesnél-érdekesebb arczképeknek. A mint a hír Munkácsy nevét szárnyaira vette: mindenki birni óhajtott képmását s nem csak ő maga osztott szét sok fényképet barátai, ismerősei és tisztelői között, hanem a műkereskedőket és fényképészeket is minduntalan sürgették újabb fölvételekért.

Ritkábbak azok az arczképek, melyek Munkácsy művész-pályájának első éveiből származnak, mikor még csak a közelebbi ismerősök szűkebb köre bízott nagy tehetségében, csüggött érdeklődéssel pályafutásán. Ebből a korszakból mutatunk most be két hasonmást. Az első, mely a művészt kis korszakkal, vékony bajuszszal, magyar ruhában ábrázolja; a hatvanas évek közepéről való. A második, melyen Munkácsy



MUNKÁCSY 1868-BAN.



MUNKÁCSY 1866-BAN.

könnyű kabát fölé vetett göndör szőrű kelméből készült s átvétővel díszített magyar Deák-szűrt visel, már düsseldorfi tartózkodásából származik s 1868 késő őszen, vagy telén készült. Ugyancsak erre az időszakra vall a jelmezes fénykép is, mely művészünket Othello costume-jében ábrázolja és szintén düsseldorfi fényképész munkája. Ezen Othello mellett Desdemonát is látjuk; ábrázolójának neve azonban ismeretlen. Bizonyára valamelyik düsseldorfi művész neje vagy leánya, s a kettős kép egy jelmezes művész-estély emléke lehet.

Másik kettős képünk élete utolsó éveiből mutatja a hírneves mestert. Dizmagyar öltözéket visel, s neje gyöngéd szeretettel simúl kebléhez. A három első kép eredetijét Koós Ödönné urnó volt szives lapunknak közlés végett átengedni.

A FILIPPINI-SZIGETEK RÖL.*

Eredeti levél.

A filippinók elkeseredett harca az amerikaiak ellen vége felé jár már. A «kis Napoleon»-nak, — mint az amerikaiak Aguinaldot, a filippinók vezérét elnevezték, — összeomlottak fényes ábrándjai; felesége, gyermeke, legjobb hadvezérei fogságban vannak, hadserege nagyrészt szétzúzott s a többiek is százával rakják le a

* Dr. Harsányi István hazánkba küldte lapunknak ez érdekes tudósítást Manilából, a Filippini-szigetek fővárosából, hol ő mint orvos egy év óta működik az Egyesült-Államok seregénél.

fégyvert a diadalmas kékesillagos lobogó előtt, bár Aguinaldo maga még mindig tartja magát egyre fogyó hívei élén.

Az európai és amerikai lapok úgyszólván napirendre is tértek már a «filippini kérdés» felett, kivált mióta az angol-boer háború kötötte le a közfigyelmet. De csak egy időre. Az ázsiai kérdés, a kínai birodalom felosztása nagyon is közérdeklő a nagyhatalmakat s ki tudja, mily nagy bonyodalmakra szolgáltathat még emez óriási birodalom okot. Se szempontból tekintve a Filippini-szigetek rendkívüli fontossággal bírnak. Hiszen az ottani pompás kikötők, az egészséges éghajlat s főleg a Kínához való

maguknak a jövőben a legjobb pozíciót. Ehez a Hawai-i szigetek anektálása volt az első lépés s ezt követte a Filippini-szigetek megszállása.

Az Egyesült-Államok népe nem olyan könnyen nyugodott bele e lépésekbe, mely homlokegyenest ellenkezik Amerika eddigi politikájával s a Monroe doktrínákkal. Szenvedélyes harcok folynak az «imperializmus» és «anti-imperializmus» jelszók alatt s a következő elnökválasztásnál a nép szavazata e kérdésben dönt, még pedig előreláthatólag a terjeszkedési politika javára. A filippin népek pedig akarva — nem akarva meg kell hajolni az erősebb előtt, mert ez a természet törvénye, így volt a múltban s így lesz ezután is.

A Filippini-szigetek történelmének lapjai véres háborúkkal vannak telve. 1520 október 28-án fedezte fel Magellán, kit a benszülőttek imádással határos tisztelettel fogadtak s vele ünnepélyes «vérszerződést» kötöttek, de már két év



Koller utódaának az 1896-iki serevévi ünnepkor felvett fényképe után. MUNKÁCSY ÉS NEJE.

közelség, katonai szempontból roppant előny biztosítanak e szigetek birtokosának.

Míg a többi hatalmak egymás után szakítottak ki egyes részeket az óriási birodalom testéből — az Egyesült-Államok visszahúzódtak a támadó, foglaló politikától, mintha őket nem is érdekelné a kínai birodalom sorsa, de ezalatt óvatosan mindent elkövettek, hogy biztosítsák



MUNKÁCSY OTHELLO JELMEZÉSÉN, EGY DÜSSELDORFI MŰVÉSZ-ÜNNEPEN.

múlva törésre került a dolog s a lázadásnak első áldozata éppen Magellán lett. — Érdekes, egykori spanyol följegyzések szerint az a hatás, melyet az első fehér emberek megjelenése előidézett az apró természetű filippinók között. A mint ugyanis híre futott, hogy valami idegenek érkeztek a tengeren, Cebu sziget hercege kémet küldött a partok közelében borgonyt vetett európai hajóra. A kém rémülve tért vissza, hogy a hajó óriásokkal van tele, kiknek vas a bőruk, hosszú orruk van, tüzet isznak és füstöt lehelnek.

Midőn a szigeteteket a spanyolok elfoglalták, az örökösen lázongó benszülőtteken kívül még más nemzetekkel is kellett hadakozni a gazdag szigetekért. A 17-ik század elején Li-Man-Hong támadta meg Manilát egy kínai hajóhad élén, melyben 4000 férfi s 1500 nő volt, de a spanyolok visszaverték őket. Ezután de majdnem minden emberöltőre esik egy forradalom, melynek oka többnyire a spanyolok kegyetlenkedése volt.

A legújabb forradalom 1896-ban kezdődött, melybe aztán mint köztudomású, az amerikaiak is beleavatkoztak. A benszülőttek eleinte mentőikként fogadták az amerikai katonákat, de midőn belátták, hogy az amerikaiak voltaképp a maguk birtokába akarják hajtani a szigeteket, ezek ellen indították még ma is tartó elkeseredett harcukat.

Aguinaldo Emil a felkelő hadsereg ismert nevű vezére körülbelül 30 éves fiatal ember, arcvonásai magukon viselik a tagal származás minden jellegét s fekete villogó szemei nagy ambízióról és kitaró akaratáról tesznek tanúbizonyságot. Képzettsége európai színvonalon áll úgy katonailag, mint diplomáciailag. Mintegy 80 ezer főnyi hadsereget szervezett,



VILMOS NÉMET TRÓNÖRÖKÖS.

melyet állítólag Japánból és Németországból becsapzott kitudó fegyverekkel szerelt fel; így folytatja a reménytelen küzdelmet már több mint egy esztendeje. A szigetorszag lakossága 8—9 millió, de az amerikai tábornokok nézete szerint ezek közül csak vagy másfél millió rokoszenvez határozottan a felkelőkkel, három millió teljesen közönyös, a többi pedig tárt karokkal fogadja az amerikaiakat, mint a rend és nyugalom helyreállítót.

Hogy azonban e nézet mennyire tévedésen alapszik, arról félelmi itt tartózkodásom alatt számtalanszor nyílt alkalmam meggyőződni.

A filippini benszülöttek műveltebbek és okosabbak, mintsem külsejük után gondolnók. E kis barna emberek az ő hiányos öltözetükkel, minden látszólagos vadságuk mellett is nagyon ravasz politikusok. Valamennyi nyájás és előzékeny az idegennel szemben, pedig szívében és lelkében a legnagyobb ellensége mindenkinek, a ki az ősi szokásaiból akarja kiforgatni. Itt Manilában meglehetősen csendesek, belátják, hogy a tuleróval szemben tehetetlenek, de azért folyton segítik pénzzel és élelmi szerekkel a felkelőket. Az Egyesült-Államok havonként egy millió dollárt (5,000,000 korona) fizet ki katonáinak, a mi élelmiszerekért s egyéb szükségletekért mind a benszülöttek kezébe jut, onnan pedig nagyrészt Aguinaldóhoz vándorol, úgy, hogy valósággal amerikai pénzen folytatja a háborút Amerika ellen.

A katonai hatóság nagyon is elnéző a benszülöttekkel szemben. A tűzvonaltól a határ felkelők és az általunk megszállott terület közt, — mintegy 50—60 kilométernyire terjed Manila körül, hol a szélső őrszemek vannak elhelyezve. E határon azonban szabadon átjárnak minden nő és gyermek s a férfiak is, ha erre nézve a hatóságtól engedélyük van. Élelmi szerek, rizst, gyümölcsöt vagy cigarettát s más egyéb cikkeket is vihetnek át, ha azok sulya az öt fontot meg nem haladja. Nem régiben meglátogattam egy ilyen végállomást. Reggeltől estig a nők, férfiak s gyermekek szakadatlan láncolata vonult át s messziről kiabáltak «Good morning» (Jó reggelt!) Ez az összes angol tudományuk, s mutatták a magukkal vitt holmit, mely egy grammal sem volt nehezebb öt fontnál. Így aztán a felkelő hadsereg miben sem szenved hiányt, sőt megtörtént az a furcsa eset is, hogy mikor *Alexandrjo* felkelő vezér békitési kísérlet végett Manilában járt, egy amerikai tiszt udvarias előzékenységgel nyújtotta felé a legfrissebb manilai angol ujságot. «Köszönöm — válaszolt a filippino mosolygva — már elolvastam. Mi a táborban hamarabb megkapjuk az ujságot, mint önök itt a városban.»

Aguinaldó meghódolása most már csak idő kérdése. A száraz évszak beállta megkönnyíti az amerikai hadsereg műveleteit. Egymás után foglalják el a fontosabb állásokat s a felkelő

hadsereg, mely eddig vitézül tartotta magát, beleunt a háborúba. Egy itteni spanyol lapban igen sikerült élez jelent meg róla, mely találon jellemzi helyzetét.

Aguinaldó karosszékben ül, mélyen elmerülve az asztalon levő térképek tanulmányozásában.

Hadségéde derült arccal, füttyözve nyit be:

«Magandang arao! Ma pompás napunk volt, felséges diktátor!»

— Hogy-hogy?

— Ma csak 20 mérföldet retíráltunk!

A Filippini-szigetek éghajlata a lehető legkellemesebb. A forró földön fekszik ugyan, de éjjelenként a tenger felől áramló hűs szellő lehűti a levegőt s így a hőség soha sem tűrhetetlen. Legkellemesebb az időjárás novembertől márciusig. Ápril már nagyon meleg, augusztusban pedig megkezdődik az esős évszak, mely egész novemberig tart. Az egészségügyi állapotok nem épen a legjobbak. A kínaiak mint a Hawa-szigetekre, ide is behuzolták a leprát (bélplokosság), ezt az irtózatos betegséget, melylyel szemben az orvosi tudomány teljesen tehet-

etlen. Az ilyen szerencsétlenek valóságos élőhalottak; a Hawa-szigetekről a Moloka szigetre hordják őket s ott kell elveszniük sebeikben, sohasem hagyhatják el számukra kirendelt területet. A molokai leprás területen ez idő szerint 1300 beteg él. Az Egyesült-Államok kormánya mindent elkövet, hogy szenvedéseiket enyhítse. 700 épületet emelt a betegek számára, ellátja őket élelmi szerekkel, ruházzal, két protestáns, két katolikus s egy mormon templomban hallgathatják az Úr igéjét.

A Filippini-szigeteken ideiglenesen a St. Lazaro kórházba viszik a leprás betegeket, de ez a czélnak semmikép sem felel meg. Szűk és a mi fő, a szigorú elkülönítés lehetetlen Manilahoz való közelsége és a benszülöttek közönyössége miatt. A helyett, hogy segédkezet nyújtanának a hatóságnak, — eltitkolják az eseteket. Épen a napokban került élelmi egy spanyol nő, kit az őrszolgát hozott be egy gyékényből font kosárban. Arcán nem volt már semmi emberi, végtagjai is meg voltak csonkulva. Kérdezősködéseinkre, hogy kik a hozzá tartozók, megtagadta a választ, nehogy azok is a kórházba kerüljenek.

A pestis is fel-felüti fejtét, de csak szórványosan. A filippini nép meglehetősen tiszta; rendszeren mindennap fürdenek s bambusz kunyhóikat szabadon járja a szél éjjel-nappal, a mi az egészségre igen jótékony hatással van.

A fővárosban élő filippinók meglehetősen civilizáltak. A férfiak fehér vászon nadrágban járnak; himzett ing s egy pár papucs egészíti ki az öltözetüket. A nők bővíjú blouset viselnek, mely fél vállukat szabadon hagyja, szoknya gyanánt pedig egy színes vászon darabot csavarnak maguk körül a derekon lévő övhöz erősítve úgy, hogy baltérdük szinte szabadon van. Fősulyt a bloussera helyezik, melynek művészi himzése néha százakat érnek.

A kínaiak nem sokat törődik az öltözékekkel, csak a mennyi multhatatlan szük-

séges. Előtte fő az üzlet, neki nincs vasárnapja, nincs ünnepe, folyton fut és fárads. A bambuszra akasztott két hatalmas kosarat megrakja holmival s ezzel képes órák hosszaiig pihenés nélkül szaladni. Arcvonásai oly annyira egyformák, hogy csak a gyakorlott szem tudja őket megkülönböztetni egymástól. Nagy barátjai az amerikaiaknak s a legtrikább esetek közé tartozik, hogy valamelyik kínai a felkelőket segítse. Egyébként a törvénnyel sokszor összeütközésbe jönnek lopás és csalás miatt.

A benszülöttek a déli szigetek lakosságát kivéve, mind katolikusok s a pompás templomok vasárnapokon zsufolásig vannak ajtatos hivatok. A processziókat este tartják, tarkabarka lámpásokkal s 50—60 tagból álló zenekarokkal járják körül a főbb utcákat. Karácsony estéjén az összes kapualjakat feldisztítik palma levelekkel s egész éjjel szokadatlan szót zene. Az idén az éjjeli mise elmaradt az ostromállapot következtében, mert este fél kilenczről, reggeli 5-ig senki sem járhat az utcán. A bálókban így jó világ jár a filippini kasszonyokká: estétől reggelig senki sem hagyhatja el a báltermet.

Az élénk utcák zaját néha-néha megszakítja egy szomorú menet. 8—10, de sokszor 50—60 kocsi, körülveve fegyveres katonákkal, kik résztvevő szívet kísérik ki a csatában elesett bajtársaikat pihenő helyükre. Tompán pereg a dob s a kékosillagos lobogóba burkolt koporsók előtt fél árbocra eresztik a zászlókat, a merre csak a szomorú menet elhalad. Nyugvóhelyük azonban csak ideiglenes, mert az Egyesült-Államok kormánya visszazsallítja holttesteiket Amerikába, hogy a hazai földjében pihenjenek azok, kik a házáért vértettek el.

Dr. Harsányi István.

KÉPEK A BERLINI ÜNNEPÉLYEKRŐL.

A közel két millió lakosú Berlin fényes ünnepeinek volt színhelye a közelmúlt napokban, midőn Vilmos, német trónörökös nagykorúsítása alkalmával királyunkat is vendégül üdvözölte. Az egész város szokatlan díszítéssel és kivált a fejedelmi vendég bevonulásának fő



1897-iki fénykép után.

II. VILMOS NÉMET CSÁSZÁR ÉS CSALÁDJÁ.

útja, a külföldön is sokszor emlegetett *Unter den Linden* (Hársfasoros) nevű széles, egyenes útca, mely a Spree folyó nagy szigetén álló várpalotához vezet, szinte káprázatos pompával volt díszítve.

II. Vilmos császár a város nyugati oldalán levő, úgynevezett potsdami pályaudvaron fogadta barátját és szövetségeseit, majd ott együtt nyitott hintóba ülve, az *Unter den Linden* felé vonultak, hová a ragyogó menet a *Brandenburgi kapu* át lépett be.

Ez a híres kapu, mely a maga nemében egyetlen egész Németországban, 1789-től 1793-ig épült az atheni Akropolis előcsarnoka mintájára. A kapunak hatalmas faragott kövekből pompásan szerkesztett tetőzete hat pár dór oszlopon áll, melyek 14—14 méter magasak, míg a kapu egész szélessége 62 méter. A kapu tetőzetének kidomborodó közepén egy szárnyas *Viktória* szobor-alak áll négy pompás lótól vont diadalkocsin, kezében hosszú nyelű s borostyán-koszorúval övezett vaskeresztet tartva, melynek hegyéből egy kiterjesztett szárnyú sas emelkedik ki. A szoborcsoport rézből vert mű. Ezt az egész műremeket a francziák 1808-ban zsákmányul ejtették s Párisba szállították, de 1814-ben a németek ismét visszavették s nagy diadallal megint visszavitték régi helyére.

A homlokzaton, a *Viktória* alatt domború művészetű jelenetes érczép van, mely a diadalmas hadjárat utáni béke áldásait jelképezi. Ezen kívül még több domború mű is ékesíti a kaput.

A kaputól (kivülről számítva) jobbra a teleg-ráf-hivatok épülete, balra pedig a kapuórség palotája áll, melyeket oszlopos csarnokok kapcsolnak össze a kapuval.

Az *Unter den Linden*-utca elején, nem messzire a brandenburgi kapu túl, egy másik ideiglenes kapu volt állítva, mely szintén az utca egész szélességét foglalta el. Ez a hatalmas kapu két oldaltorony közé fogott várfal-utántart volt; ennek közepén nyílt a hatalmas főkapu, mely fölött a német császári czimer pompázott; azon fölül pedig hadi sátozt ábrázoló kupolás csarnok emelkedett. A két oldaltorony alján egy-egy kisebb kapu vezetett át s a főkapu két oldalán egy-egy virágfüzés díszoszlop emelkedett állványtúl egy-egy szoboralaknak. E díszkapu előtt üdvözölte királyunkat Berlin város nevében *Kirschner* főpolgármester, ki után három fiatal hölgy lépett elő a királynak nyújtandó s magyar nemzeti szalag-al is díszített bokréttával, kiknek egyike a



BERLIN KÜLDÖTTSEGE A DIADALKAPUNÁL ÜDVÖZLI KIRÁLYUNKAT.

főpolgármester leánya, Matild, verses üdvözlést szavalt el a király előtt. Mikor a menet tovább indult, az uralkodók kíséretében haladó berlini nagykövetség, *Szögyény-Marich* László is tüntető «éljen»-zessel üdvözölték a diadalkapu melletti pompás tribünön csoportosult városi képviselőket, mire a nagykövetség szintén magyarul válaszolt nekik, mondván: «Éljen Berlin!» a mi csak még fokozta a lelkesedést.

Estéknél tündéri fényben úszott mind a két nagyszerű kapu a villamlámpák ezreitől, melyek minden részöket nappali világossággal árasztották el. De maga a város is gazdagon ki volt világítva mindenfelé. E káprázatos látványosságok rengeteg népsokaságot vonzottak az utcákra úgy, hogy igazi emberáradat özönlött föl és alá szinte éjfélig. Kocsin járn merő lehetlenség volt. A felségek hintaja is csak a legnagyobb vigyázatossággal járhatott, mikor a

kivilágítás megtekintésére egy körutat tettek a városban.

Az uralkodókat a tömeg mindenütt lelkes éljenzéssel üdvözölte; de talán legnagyobb volt az üdvözlés vasárnap este, mikor királyunk II. Vilmos császár és számos más fejedelmi személy kíséretében ismét a potsdami pályaudvarba hajtatott, hogy útra keljen haza felé.

Szem- és fültanuk azt állítják, hogy a különben hideg s nem igen kedélyes porosz nép esodálatosan tudott ez alkalommal lelkesedni és szájról-szájra járt az a mondás, hogy voltaképen az osztrák császár otthon maradt Bécsben és csak *Ferenz József magyar király* volt Berlinben, melynek lakosai boldogoknak érezték magukat, hogy oly szívök szerinti vendégszeretében részesíthették II. Vilmos császár legjobb barátját és hogy a nagy vendég oly jól érezte magát Németország fő- és székvárosában.

A NÉMET CSÁSZÁR GYERMEKEI.

Azon alkalomból, hogy az ifjú német trónörökös nagykorúsítása ünnepe vége ment, nem lesz érdektelen, ha a trónörökös és többi testvéreiről is elmondunk néhány adatot.

Vilmos trónörökös 1882 május 6-án született Potsdamban. Abban a meleg családi környezetben nevelkedett, mely a német császár magánéletét oly szépen jellemzi s felséges apja személyesen felügyelt nevelésére. Az idén február végén tette le az érettségi vizsgálatot a plöni katonai intézetben. Nyulánk természetű, egészséges színű fiatal ember lett belőle; az utóbbi időben igen gyors növésnek indult s előbb kerek arca kissé megnyúlt. Katonai s egyéb tanulmányai mellett a Hohenzollern-ház régi szép hagyományainak megfelelően kézműves mesterséget is tanult, még pedig esztergályosságot s mint mondják, szép jártasságot szerzett benne. Nagy kedvvel űzi ezenkívül a sportnak többféle nemeit, különösen a lovaglást s a kerékpározásban is valóságos mester. Jól játszik a hegedűn s ügyes vadász. Egy ízben nagyobb útazást tett nevelőjével Németországban s ez alkalommal megismerkedett hazája ipari életével is.

Most, nagykorúsítása után állandóan Potsdamban fog lakni, saját udvara lesz s az első gyalogos gárdaezredben teljesít katonai szolgálatot, mielőtt egyetemi tanulmányait megkez-



A BEVONULÁS A BRANDENBURGI KAPUNÁL.

KIRÁLYUNK LÁTOGATÁSA BERLINBEN.



KIRÁLYUNK LÁTOGATÁSA BERLINBEN. — Ferenc József és II. Vilmos császár a bevónuláskor.

dené. Nagykorúsítása alkalmából több külföldi uralkodótól kapott kitüntetést; különben már korábban igen sok bel- és külföldi rendjelnek birtokában volt. Számos katonai ezme és rangja is van, így hadnagya az első porosz gárdaezrednek s azoknak a szász, bajor, württembergi, osztrák-magyar és orosz ezredeknek is tisztje, melyeknek atyja, a császár ezredtulajdonosa.

A német császár többi hat gyermeke közül tudvaleg csak a legifjabb, a nyolcz éves Viktória Lujza hercegnő leánya, a többiek mind fiúk. Valamennyien szép, erőteljes, egészséges gyermekek, kikben szülőiknek öröme telhetik.

Második fia a császárnak, *Eitel Frigyes* herceg, ki ez év július 7-ikén lesz 17 éves s nem rég tette le a hadnagyi vizsgát. Ő is az első gárdaezredben fog szolgálni s ugyanabban a palotában lakik majd, a hol bátyja. Nagyon élénk természetű s azkedves modorú ifjú. A porosz hadseregben gárdahadnagyi rangot visel s ugyancsak hadnagy az I. Vilmos német császárról elnevezett 34. számú osztrák-magyar gyalogezredben. Neki is több bel- és külföldi rendjele is van.

Adalbert herceg, a harmadik fiú, július 14-én éri el 16-ik évét. Ezt a fiát a tengerészeti pályára szánta a császár s máris tengerészhadnagyi rangot visel. A nyáron hosszabb tengeri utat fog tenni egy iskolahajón, de tényleges haditengerészeti szolgálata csak később fogják beosztani.

Agost Vilmos herceg most januárban mult el 13 estendő, utána következő öccse, *Oszkár* pedig 12 éves lesz július 27-én. Mind a két herceg az első gárdaezred hadnagya. A két ifjú herceg még a nyilvánosság előtt nem igen szerepelt, csak a mult novemberben, a mikor szülőik magukkal vitték őket Angolországba. Az angol lapok mind azt írták akkor, hogy a két kis herceget udvarias, természetes s élénk modoruk miatt nagyon megkedvelték, a merre csak megfordultak Angolországban. Két legifjabb gyermeke Vilmos császárnak a 10 éves *Joachim* herceg és az egyedüli leánya, *Viktória Lujza* hercegnő, a ki 1892-ben született.

Mindenkivel szemben udvarias előzékenység, pontosság, engedelmség s önmegtartóztatás azok a tulajdonságok, melyekre Vilmos császár gyermekei nevelésében a legnagyobb súlyt fektet. S a berlini udvar ügyeibe beavatottak azt mondják, hogy a nevelés érdekében teljes szigorral jár el a császár s nem egy polgári családban enyhébb fegyelem alatt tartják a gyermekeket, mint a Hohenzollern-házban.

ZARÁNDOKLÁSOK RÓMÁBA.

VIII. Bonifác pápa rendelte el először 1300-ban, hogy minden századik évet szentnek kell tartani. Ilyenkor a zarándokok a szo-

kotnál is nagyobb számban keresik föl Rómát. Volt oly szent év, a melyben három millióra rúgott a világ minden tájáról összesereglett hívek száma.

Régi időkben nagyon egyszerű volt az előkészület a zarándoklatra. A hívő nyakába vette a tarisznyát, egy szürke posztó-galléros köpnyeg, fejére széles karimájú kalapot tett, derekára kötötte az olvasót s kezében a hosszú, keresztben végződő bottal, elindult messze útjára. Egyéb podgyászra nem volt szüksége, a többi megadta az emberek jóakarata, a zárdák lakóinak könyörületessége. Minden időben s mindenütt vendégszeretet fogadta a zarándokot, kinek ruhája is tisztelet tárgya volt. Ha másutt nem, a sok kolostor kapuján bizton kopogtatott a zarándok; éjjeli szállás és barátságos asztal várta mindig. A mint az Alpeseken keresztülvergődött s Itália földjére tette lábát, külön e célra alapított intézmények várták. Minden nemzetnek voltak ilyen zarándok-állomások a Rómába törekvő hívek részére berendezve, a hol három napot pihenhetett a zarándok. Ma már ezeket az intézeteket elsodorta az idők változó forgása, csak a német nemzetétől közül van még meg néhány.

A jubileumi szent években, mikor a zarándokok nagyobb csoportokban érkeztek, a város kapui előtt e célra alakított társulatok várták s vezették be őket Rómába. Valóságos proceszziók vonultak be ilyenkor a szent városba, zsolnárokat énekelve, ki-ki egy gyertyával kezében. A szent év kezdete előtt néhány hónappal a pápák megtöltötték a város közraktárait gabonával s megállapították a piaci árakat. Így vették elejét a drágaságnak, melyet a rendkívül mértékben megnövekedett kereslet okvetlen előidézett volna. A szegény zarándokok részére külön menedékhelyek voltak, a többiek pedig a város polgárai vették magukhoz.

A szent év alatt — mondhatni — egész Róma egy óriási vendégfogadó volt. Ha pedig még ez sem volt elég, a künrekedt zarándokok a szabad ég alatt táboroztak. A legnagyobb és leg-híresebb menedékhely a Szent-Háromságról volt elnevezve; 1825-ben, a XII. Leo pápa hirdette jubileumi évben ez egymaga 169,652 férfit és 90,940 nőt, tehát összesen több mint negyedmillió személyt fogadott be s vendéglelt meg, egyenként legkevesebb három napig. A Vatikánban is nagyszámú zarándokot vendéglelt meg s volt rá eset, hogy maga a pápa szolgálta ki őket. A római arisztokrácia leg-előkelőbb hölgyei, fényes urak meglátogatták a zarándokot menedékhelyeit, a keresztényi vendégszeretet kötelességeit gyakorolva velük szemben, megmosván lábaikat, szolgálván őket az asztalnál, vallási vigaszszal látván el a szenvedőket.

A jótékonyaság azonban bármi bőkezű volt is a zarándokot iránt, a rájuk költött összegek többnyire bususan megtérültek azokból az apró adományokból, melyeket a hívők a Szent Péter-templom főoltárán leraktak s melyek a szent év végével igen tekintélyes összegekre szaporodtak. Egy akkori történetes említi, hogy az első

jubileumi évben, 1300-ban, ezek a kegyes adományok fölülhaladták az 50,000 aranyforintot. Úgy szólván mind ez összeg rézpénzben gyűlt össze; két templomi szolgáló egyebet se csinált, csak söpörte össze és töltögette zsákba a tömés-telen réz-garast.

Ez időben Róma városának összes lakossága alig volt több 20,000 embernél. Külseje olyan volt, mint egy ellenséges hadaktól végigpusztított városé, a házak és emléképiletek legnagyobb része romokban hevert, a fű magasan, sűrűn felverte még a fűtezőket is. Képzeltetni, micsoda változást okozott a zarándokok ekkora tömege, hogy kiforgatta mindennapi képéből az egész várost.

*

Mindez azonban ma már csak a múltak emléke közé tartozik. A mezitlábos zarándok, a ki nagy botjával, olvasójával elindul valahonnan messze földről, ma már a legendák világában él csak.

A mai zarándok csak úgy a gőz erejével utazik, vasúton vagy hajón, akár bárki más emberfia, a régi fáradságnak, veszedelemnek, nélkülözéseknek híre sincs már. Nem is az egyes ember önkéntes, magában való elhatározásának műve már a zarándoklat, hanem szervezett társulás, melynek élén néha az egyház emberei állanak, néha azonban magánvallalkozók.

A zarándokok beülnek a vasúti kocsikba s egész útra el vannak látva mindennel, a mire szükségük van. Csak mikor Rómába érnek, találkozhatnak a régi szép szokások maradványaival: a szegényeket közülről fölkarolják itt az örök városban lévő vallásos egyesületek. Már a pályaudvarokon várják őket, lakásról, élelemről gondoskodnak azok számára, a kik rászorultak, vezetik őket a templomokba, a pápa színe elé.

A szegénysorsú zarándokokat legnagyobb részt a *Santa Maria* menedékházban helyezik el. Ez épületnek eredeti rendeltetése egészen más volt. Mintegy tizenöt éve, mikor a kolera pusztított Európaszerte s különösen Olaszországban; a pápa elhatározta, hogy külön kolera-kórházat rendeztet be. E célra azt az épületet szemelte ki, melyben a Szent Péter-templom kanonokjai laktak. A tágas, nagy épületet felszereltette az orvosi tudomány minden kellékével, elszigetelő termekkel, fertőtlenítő készülékekkel, kisebb-nagyobb betegszobákkal. Sokan elleneztek a pápa ez elhatározását, azt mondván, hogy magára a Vatikánra veszedelmes dolog ilyen járványfészket rendezni be a hozzá tartozó épületek egyikében. A pápa azonban nem állott el tervétől, melyet akkori udvari orvosa, Ceccarelli, is pártolt, kijelentvén, hogy e tekintetben nincs mitől tartani. A kórházat berendezték, ápoló apácákat is helyeztek el benne, minden készen volt, de a kolerajárvány ép ez időben megszűnt. Így a kórház sohasem került eredeti rendeltetése szolgálatába.

Mikor a francia munkások évenkénti tömeges látogatásai megkezdődtek, akkor gondoltak először arra, hogy a Santa Maria kórházat menedékhelyre rendezik be s azóta e célra is szolgál. Csak nagy éterem nem volt, de a Vatikán óriási területét ennek való helyet is könnyű volt találni. A svájci gárda kaszárnyája mellett van egy nagy fődött udvar, melyet egykor katonai raktárnak használtak: ezt rendezték be erre a célra. Egyszerű puhafa asztalokat és léczákat állítottak föl benne s ez az összes berendezés. Harminez ily asztal van a nagy terem hosszában, mindegyik mellé körülbelül hatvan ember fér el.

A konyhai teendőket apácák végzik s ők vigyáznak a rendre és tisztaságra is, a mi nem csekély föladat. A kiszolgálást a katolikus egyesületek ifjabb férfitagjai teljesítik, kik közt nem ritkán a pápai arisztokrácia sarjaival is találkozhatni. Kétszer étkeznek így napjában a zarándokok.

Tömeges zarándok-járás idején, mint a mostani szent évben is ez az egy menedékház csak igen csekély részét fogadhatja be a híveknek s legnagyobb részüknek ellátásáról és kalauzálásáról a menetek rendezői gondoskodnak.

A zarándoklással számos különböző vallási ténykedés van egybekötve, de a főresze az, mikor a pápa megjelen előttük Szent Péter templomában s rájuk adja áldását. Ez a fényes ünnepély a zarándokok száma szerint külön-

böző helyeken szokott lefolyni, a sextini kápolnában, a boldoggá avatások termében, vagy ha igen sokan vannak, magában a Szent Péter bazilikájában. Itt adta áldását most is, az elmúlt napokban, a pápa a zarándokok ezreire, kik között ott volt a nagy számú magyar zarándokosereg is. A pápa a «sedia gestatorián» viteti magát a zarándokok közé. Most aggkora miatt s az orvosok tanácsa folytán, beszédet nem szokott mondani, ünnepélyes alkalmakkor a mellette álló főpápok egyikével olvastatja föl beszédét. A szent év alatt nagy súlyt fektet a pápa ezeknek a fogadtatásoknak szigorúan választás jellegére. A megjelenését követő üdvözlő kiáltások után imádkozik néhány pillanatra, aztán fölkelve, kilenczvenegy éves korához képest erős, tiszta hangon adja áldását a sokaságra. Ezután még a zarándoklat vezetőinek üdvözlését fogadja s ezzel véget ér az ünnepély: a pápa a sedia gestatorián elviteti magát.

MUNKÁCSY MIHÁLY SZÜLŐHÁZA MUNKÁCSON.

Gyászlobogó leng most ama ház felett is, melyben a nagy művész született s melyen márványlap hirdeti, hogy Munkácsy Mihály bölcsője itt ringott...

Midőn Munkácsy, már mint világhírű művész 1882. évben márczius 2-án Munkácsra, szülőhelyére érkezett, útja diadalmenethez hasonlított. Diadalkapukkal, mozsárlövésekkel, szónoklatokkal, virágkoszorúkkal fogadták s a helybeli és távol vidékről beözönlött nép lelkesen üdvözölte. Az ünnepelt meghatva fogadta szülőhelye lakóinak tiszta szívből eredt üdvözléleit. Közéletünk számos jelese kísérté ekkor Munkácsyt szülővárosába, köztük Jókai és több kiváló író és művész. Ott volt Munkácsy neje és több rokona is. Márczius 3-án leplezték le a szülőháza illetett márvány emléktáblát, melyre Szász Károly által szerzett egy felirat van véve:

«E házban született 1844. február 20-án Munkácsy Mihály.

Honszerző Árpád e helyütt pihené ki nagy útját, Saszeme itt villant őse hazája felé. Itt született Munkácsy Mihály, innen kele útja S új eszményi hazát hódta láng-ecsete.»

Az itt közölt fénykép azt a jelenetet tünteti fel, midőn néhai Literáty Odön akkori Munkácskerületi országos képviselő tartá ünnepi beszédét, melynek elmondása közben ezernyi ember-tömeg jelenlétében leplezték le az emléktáblát, mely megkoszorúzottan ott a lombfüzerekkel ékített ház falán látszik.

L. T.

SZINDARAB SHAKESPEARRÓL.

A Nemzeti Színházban üjdonságul «Shakespeare» czim alatt egy — hat jelenetből álló — darabot adtak, a melyet szerzője: Zsigány Árpád koreképnek jelez a szinlapon.

Ez a jelző nagyobb várakozást kelt, semmint ha nevével alkotását az író, mert egyenesen magát a bírálatot foglalja magában. Ennél a darabnál különösen is azt, mert hisz abban Shakespeare: a hőssel — Shakespeare-nek, az írónak Hamletjéből csitálva — maga a szerző mondhatja ki, hogy a szindarabot szindarabbá első sorban a kor hű képének visszaadása teszi. A korep valóságot jelent s a valóságot az élet tünteti föl; a meglevenítés nagy művészetének titkát kell hat annak birnia, a ki korep festésére adja magát.

A Zsigány Árpád «Shakespeare» darabjában hiányzik a valóság, hiányzik az élet. Az nem korep. Nem eleveníti ő meg Shakespeare-t azzal a látszólag meggyőző egyéni módszerével sem, hogy összes műveiből kiszedegetett gondolatok halmazával beszélgeti őt. Azt mondhatnánk, hogy egyenesen homályba borítja vele Shakespeare-t, a mit ő ki akar domborítani. Homályba borítja belőle az embert. Mert hát azok a gondolatok külön-külön, jellemző eszközül szolgálhattak egymástól elütő karakterek külön egyéniségeinek kidomborítására; de összehozva egy emberbe ruházva nem adhatják ki annak az egynek az egyéniségét. Azok csakis azt tanúsítják, hogy egy ugyanazon agyban volt a termőtalajuk; a mi azonban nem zárja ki



MUNKÁCSY MIHÁLY SZÜLŐHÁZA. — AZ EMLÉKTÁBLA LELEPLEZÉSE 1882 MÁRCZIUS 3-ÁN.

azt, hogy egy egész élet viharai, küzdelmei, vagy könnyen vitt győzelmeinek hatása alatt, érzésre, szenvedélyre, hangulatra nézve, különböző időkben más-más emberi egyéniséget táplált ez az agy.

Nem az igazi Shakespeare beszél a szinpadon, bármennyire hűségeen tolmácsolja is a saját fejében született eszméket a nyelve. Ott, az ő hagyományos külalakjába bújtatva, csak a színész szaválja el közkinccsé vált remek mondásait. Aztán meg nem lehet egy egész emberélet tapasztalatai alapján szerzett bölcseséget megért típusútló s föltüntetni a még csak 29 éves Shakespeare-t. A Zsigány Árpád koreképének idején ő még csak féleletet élt. Azok a bölcseségek nem az ifjúkor lángoló képzeletének szüleményei, hanem egy egész élet küzdelmeinek lesűrödött igazságai. Az életküzde központjává kellett volna tenni őt; nem pedig költött szerelmi epizódok hősiébe, a melyekből úgyszólván úgy kerül ki, mint a *veni, vidi, vici* embere. A milyen könyven jut a Blackfriars színház első színésznője szívéhez, ép oly játszva bánik el magával Erzsébet királynéval is. Nem annyira az önküzdlem meghasonlottja ő, — bármennyire a Hamlet nyelvén beszéljen is — mint inkább a modern francia drámák könnyű hódításokban kifáradt blazírta, a ki érzéketlenül fogad sorscsapást és kedvezést; egykedvű közönyt véve a királyné hóhéranak pallos-előkészületeit is.

A darab szempontjából nagyobb hiba, hogy mi, közönség is egykedvűn követjük azt; mert hát bármily rikító ruhában készüljön is csapásra emelni a bárdot a Tower rémudvarában a hóhér, senki se tart attól, hogy le is sújtson az éle. A biztosság érzetével számít a királyné «Megállj» szavára a néző; mert hát még az Essex esetére s a korfelfogásra hivatkozással se lehet a komolyság színészetével fölruházni a pallos szükségzerű lejtűjét ebben az esetben.

A királyné jelen volt a «Romeo és Julia» első előadásán s érdeklődést keltett benne a sikert aratott szerző egyénisége, a ki egy véletlen kényszer-körülmény folytán maga játszotta Rómeót. A királynének vágya támad negyzem-között váltani szót az írval s egy hercegnőnek adva ki magát, alkalmat is ad neki erre. Shakespeare a párbeszéd végén megmondja, hogy ismeri őt; ezt megelőzőleg azonban nem csak a királynének juttat szelleme kínos házból, hanem az *asszonyinak* is a férfi hódolatából. S ezért feneti a szerző a Towerben a pallást.

A Shakespeare diszkrét modorában, kellő távolságtól tett hódoló nyilatkozatokra felfohbanhat a nőben a királyné; de bizton a gyönyör-éret hatása alatt áll azok hallatára a királyné a nő. Nem megúnt kegyenczről van itt szó, a kinek félreleltelére királyi udvarokban sok mindenféle eszközt polgárosított az akkori kor, hanem egy lánglélekkel való első talál-

kozásról, a melynek föltétlen várnása van; mert hát rongyban, bitorban egyformán ver az emberi érzés.

De van ennek a pallos előkészületnek még egy másik oldala is, a mi egyenesen magára az igazi Shakespeare-t tartozik.

Hogy a mi újabb színműalkotásaink meg-megszakadó lélektani fonala útján sokszor cserbe hagyja a közönséget a szindarabok vég-kifejlésére irányzott józan sejtelve: teljesen értem; de hogy a világ legelső emberismerőjét, Shakespeare-t is úgy belevihessék a tévedések útvesztőjébe, mint a hogy vele a «Shakespeare» szindarab szerzője teszi: arra legalább is fejét csóválva fölülről a nagy Britt. Mert hát ebben az esetben az író kevesebb emberismeretet juttat neki, semmint a tömegnek. Mi közönség nyugton vagyunk, a pallosvillogás daczára is, az életeért; ő maga meg érzelmes bucsuzások közt készül a biztos halálra, a legcsekélyebb sejtelmék nélkül annak, hogy az ő művészetét most vele üzik; hogy most ő a komédia tárgya. Hát — kérem — Shakespeare-t ilyen fejtel játszó tréfás helyzet felültettjévé tenni nem szabad; mert hát az ő emberismeretét annyira legalább is honorálni kell, hogy ilyen esetben tényleg le is üssék a fejét.

Nem ilyen tragikomikus, csinált helyzetek útján bonyolult ki Shakespeare-ből, az íróból, az ember; s még kevésbé azon az úton, hogy szüntelen az igazi Shakespeare aranymondásai vannak a Zsigány Árpád szinpad Shakespeare-jének a nyelvén.

Nem ezen mondásoknak szindarab keretébe összesített a Shakespeare szájába adott tömeges reprodukálásán fordúl meg a kérdés, hanem költői lélekkel kíséjett azon utának drámai meglevenítésén, a melyek mint saját élete megpróbáltatásai vitték őt a belseje időnkénti megkönnyítéseül arra, hogy egy-egy ily örökigazság jellegével bíró gondolatot megteremtjen. Ezek az alkotások képezik az ő élete határait s ezen határfák összekapcsoló fonalaik drámai útját kell megszönie annak, a ki Shakespeare-ből az íróból meg akarja formálni az embert. Ehez képest azon esetben, ha őt a «Shakespeare» szindarab szerzője első sorban Hamletnek hiszi: azon életkörülményeket kell a küzdő ember küzdelmének szemünk előtt történi lefolysásával drámailag megalkotnia, a melyek őt a megpróbáltatások különböző fázisaiban kételkedővé, lemondóvá, misantroppá s önmagával meghasonlottá tették.

Csakhogy Shakespeare nem kizárólag Hamlet. Neki csak volt egy Hamlet korszaka is; mert hisz ő kétségtelenül sokat hányott hajójával vissza tudott evezni, feje nyugodt letétele céljából, abba a családi révbé, a honnét útjára kiindult. Az ő Hamlet időszakának indokát se lehet azonban egyszerűen a családja elhagyásából eredő lelki nyugtalanságok alapjára helyezni, a mint azt Zsigány Árpád egy halvány

czélzással teszi. Kétségtelenül részök volt ebben azoknak is, de sok mindenféle egyéb érzés vihara zúgott el ő benne azon tizenhét év alatt, a mely az otthon elhagyása (1885) és a Hamlet nyomtatásban megjelenése (1903) közt lefolyt. Évek sora még azon valószerű esetben is, hogy Hamletje jóval előbb meg volt alkotva agyában, semmint a színpadra került.

Géniuszának előre törése izzasztotta az ő lelkét és az agyát, s e mellett minden kétségen felül szeretett is; hisz húsz éves korában vette őt a londoni élet sodrába a sorsa; a hol túlesve az ifjúság könnyű gondolkozása korszakán, a becsvágy, az önkiküzdés és az excelsiorra törés gladiátora lett ő. Bőséges nyoma van ennek a műveiben. Ezt az ő önkiküzdésre vivő útját kellene — az elhagyott család s a Londonban lett szívbéli leköötöttség összeütö-

peare tolmácsolja itt a saját eszméit szószerű fordításban, hanem a környezet is azokkal gondolkozik. Önmagából merített életteljeség csakis Erzsébet királynéban van, a kit Hegyesi Mari érvényre is juttat elismerésre méltóan. Nincs benne semmi pathosz. Természetes és egyszerű s egészben véve finom árnyalással oldja meg feladatának minden részletét. Shakespeare, a hős, ő mellette szintelen alak. Gyenesnek itt csak az jut osztályrészül, hogy a szerző Shakespeare-fordításainak egy estén át tolmácsa legyen, a mit értelemmel el is végez.

A mi ezt a fordítást illeti, arról el kell ismerni, hogy könnyen gördül és zengzetes, s hogy a szerző az általa kigondolt mese szolgálatában ügyesen szövi Shakespeare gondolatait a szereplők párbeszédeibe. Egyáltalán szép ez az ő első színpadi kísérletének a nyel-

Shakespeare egy-egy bölcs axiomája gördült le a színész ajkairól.

Az olvasót semmi esetre se szabad hasonló tévedésnek kitenni. Szűry Dénes.

EGYVELEG.

* Krupp mostani világhírű vasöntődjében 1832-ben még csak kilencz munkás dolgozott, míg a múlt év január 1-én már a gyár fizető lajstromában 41,750 munkás — ezek közt 25 ezer hivatalnok — neve volt bevezetve. A gyár évenként egy millió tonna kőszénat fogyaszt, vagyis épen annyit, mint Drezda városa, melynek lakossága 340 ezer ember.

* A nagy szibériai vasúton kiváló gondot fordítanak az utazók kényelmére. Minden vonaton van tornaterem, fürdő, zongora, több nyelvű könyv-



MUNKÁCSY RAVATALA A MŰCSARNOKBAN.

zésének beleszövésével — drámailag megfesteni, hogy megkapjuk belőle az embert; de ennek nem az a módja, hogy újra megírjuk azt, a mit már ő megirt, hanem az, hogy az ő megirt dolgából alkotjuk meg az egyéniségét. Itt a képzelet munkájának kétségtelenül tág tere nyílik, itt életrajzi adatok híján sok mindenféle kombináció követelhet jogosultságot, csak lélektanilag még kell indokolni azt. Ne az író teremtesse hőse részére a viszonyokat, hanem a hőse egyéniségéből kifolyólag alakuljon mintegy önkénytelen természetességgel a helyzet.

Ezzel a «Shakespeare» darab szerzője nem volt képes megküzdeni, a mi azonban hagyján, mert rendkívüli erőt szükségelt a vállalkozás; de nagyobb baj az, hogy mellékalkajaiba se tudott életet önteni. Azok is csak versszavalók. Nem emberi mivoltuk kelti a figyelmet, hanem az a nyelvükre adott szó, a mely az írónak azt a kizárólagos cselzetát szolgálja, hogy mennél több legyen abban a Shakespeare gondolataiból. Mert hát; nemcsak maga Shakes-

vezete és az is elismerésre méltó érdemszámba megy, hogy nemesítő, tiszta légkörben mozgó művel kopogtat a Nemzeti Színházban először. Ezt csak üdvözölni lehet. Munkája inkább olvasmányoknak fog bevalni. De már most jó eleve szükséges egy figyelmeztetés. Ha ez a mű nyomtatás alá kerül, — a mit megérdemel, — feltétlenül dült betűkkel tüntetendő fel mindaz, a mi benne Shakespeare; mert nagyobb azon olvasóknak a száma, a kik különleges jelzés nélkül a szindarab szerzőjének fogják tulajdonítani az egész könyvet, semmint azoké, a kik rá tudnak mutatni a Shakespeare tulajdonaira.

A darab harmadik előadása alatt — üres ház előtt történt vasárnapon — egy vidéki házaspár ült a hátam mögött. Élénk, szókimonódó emberek. Gyönyörűséggel hallgatták a verseket s nagyon gyakran adtak tetszésüknek fenhangan kifejezést. «Jó darab — nagyszerű mondatok vannak benne!» Ez a megjegyzés ütötte meg mindannyiszor a fületem, valahányszor

gyűjtemény, fényképezésre alkalmas sötét szoba s egy megerősített velocipéd. Ezenkívül minden vonaton utazik egy borbély s az utasok mérsékelt áron kaphatnak írószereket.

* A fecsegést a khinaiaknál elegendő oknak tartják arra, hogy a férj a nejtől elválasszassék.

* Az angol királyi család tagjainak lakodalmi költségeit az angol parlament szavazza meg, s nem ritkán nagy ellenzéssel, mivel a királynő Lancaster hercegség bevételein kívül még mintegy tíz millió koronát kap. Az egész királyi családnak most évenként mintegy 14 millió koronát ad az ország. A legnagyobb (25,000 font sterling) hozományt Viktória hercegnőnek, a jelenlegi német császár anyjának szavazott meg a parlament az esküvője alkalmából. Kisebb fejedelmi családoknál a pénzkérdés nagy zavarokat idéz elő. Danilo montenegrói trónörökös esküvője Jutta mecklenburgi hercegnővel csaknem elmaradt a miatt, mivel a menyasszony szülői az 1.200.000 márkára menő hozományt Montenegrón kívül biztos helyen akarták elhelyezni, s a viszályt csak Danilo személyes megjelenése szüntette meg.



A GYÁSZMENET ELINDULÁSA A MŰCSARNOKTÓL.

Klós fényképe után.



A GYÁSZMENET AZ ANDRÁSSY-ÚT ÉS ARENA-ÚT SARKÁN.

Erdélyi fényképe után.

MUNKÁCSY MIHÁLY TEMETÉSE.



MUNKÁCSY MIHÁLY TEMETÉSE. — Koszorúvivő kocsi.

Köszvényképe után.

MUNKÁCSY HALÁLA.

A gyász megható pompájával, ezernyi ezrektől kísérvé tért örök pihenőre, hazai hantok alá a nagy művész. A végzettséget az ország rendezte, a koporsót a közönség födeltén föl, mozdulatlanul nézte a megható jelenetet. Kétlovas, egyszerű zárt halottas kocsiba tették a koporsót.

A fáklyák kigyúltak a megindult az éjjeli menet. Az özvegy egy pillanatra kocsi alá ült, de ismét kiszállt. «Gyalog megyek a koporsó után», szökött ott lépdelt a fáklyák fénye közt. A késő éjjeli időben pedig az utcák két oldalán sorba állt a sötét, fekete tömeg. Ablakokban, erkélyeken is gyászoló közönség nagy száma látszott. A hold világított, a csillagok ragyogtak. Az éjjel csendjét senki sem zavarja. Elérkeznek a műcsarnok elé. Fehér villamos fény, összeolvadva a hold halvány világával, fogadja a menetet. A külső díszítés még nem készült el; a katalok vázán dolgozó ácsok félre tették a kalapcsot. A nehéz koporsót a kör alakú terembe viszik. A babér átható szaga árasztja el a levegőt, melybe a tavasz virágainak édes illata is belevyűl. Nehezen viszik a koporsót végig a termeken a kijelölt helyre, hogy ott maradjon a temetésig. Sok babér és virág mindenütt készletben. Elárasztják vele a koporsót.

A ravatal. Wallacis miniszter szólott először, a kormány nevében. Az egész művelt világ gyászában — mondá, — miénk a legmélyebb. Eljöttünk mi is, a közélet munkásai, hogy megköszönjük neked, a mit nemzetünk újjászületési korszakában a magyar nemzet fölvirágzásáért, dicsőségeért lángeszed hatalmával tettél. Az államférfiúi bölcsesség alkotásai megadhatják ugyan az államnak a biztosságot és szilárdságot, de a nemzeti életnek igazi erjét, beltartalmát, egyéniségét az adja meg, a mit a tudós fölfedezése, az író tolla és a művész csejtje alkot. Géniuszod világra szóló dicsőségében rejlik az erkölcsi hatalom, melyvel hazádat nagyobbá tetted. Remek alkotásaidból ismerte meg a művelt világ fajnag művészi súlyát, művészi zsenijét. Miként e század nagy magyar költőinek dalaiból a magyar faj költői lelke, a te remekaidból a magyar faj művészi lelke szállt a művelt világ szemhatárára. Elbűvölted, elragadtad remek alkotásaiddal a nagy világot, de «a nagy világon e kívül nincs számokra hely», oly magyar volt szíved és lelked, hogy az egész világ bámulatából és lelkeseződésből, saját szavaid szerint, csak honfitársaid elismerése szállt szíved gyökeréig. Ez volt balzsamod az élet közelmélné.

Berzeviczy Albert, a képzőművészeti társulat alelnöke szökött ezután. Visszaemlékezett az elhunytak diadalaira, hazájában megleltetők az ünnepi fogadásokra. Munkácsy kiküzdővén a halhatatlanságot, büszkén vallhatta, hogy van élet a síron túl is. A kegyetlen sors megmutatta azonban, hogy van halál a síron innen is. Most ravatala fölött állunk, itt benn csupa gyász és fájdalom, ott künn viruló tavasz. Tavasz, a melyet türelmetlenül vártunk és a mely késni látszott, mintha be akarta volna várni őt, hogy sűrűn hintse legszebb virágait. Az a társaság, a mely legregebben egyesíti nálunk közös törekvése azokat, a kik szeretik és a kik munkálják a művészetet, esodálata, halálja, szerete és fájdalma egész hevével mond a mester, a barát koporsója felett utolsó Isten-hozzáadott!

Hock János, a Nemzeti Szalon alelnöke e művész társaság nevében mondott meleg búcsúszókat, Jendrassik Jenő pedig a magyar képzőművészek egyesülete nevében. Azután az énekhar bús dalmai hangzottak fel.

Ezzel a megható szertartást véget ért. Viték ki a koporsót. Az egyetemi ifjak díszörsége lánczot alkotott körülötte; Fadrusz, kezében az érdemrendekkel megrakott paletájával és csejtjeivel járult először nyomában, öket követte az özvegy, roskatagon támaszkodva Zsilinszky karjára, majd a többi rokonság a szűz rajban egy tömkeleggel olvadva. Kívül a honvéd zenekar kezdte játszani a «Hunyadi László» opera gyászindulóját. A filharmonikusok énekára is helyet foglalt a menetben. Beláthatatlan sokaság mindenfelé, két oldalt a széles utakon.

Az egyesületek hosszú csapatjai nyitották meg a gyászmenetet, mielőtt a koporsót még lehozták volna a nyolc fogatú gyászkoocsra. Tulipánokkal volt ez díszítve, a mester kedvelt virágaival, s lilaszínű díszszal. A bakon parókás kocsi ült, hajdon fölül. A koporsó előtt tetőtől-talpig feketébe burkolt lovas alakok haladtak. Fejüket is fekete kámsza fedte, melynek csak a szemeknél volt

nyílása. Öt kocsi helyezették el a koszorúkat, de sokat külön vittek, magos póznákra feltűzve. A temetés rendezése nagyon elűtött a megszokott gyász-pompától. Középkori olasz temetési menet szertartásait vették mintául. A gyászkoocsai a tulipánokon kívül még két palmaág díszítette két oldalt, a tetőre hajtva. Tiszán látszott a nehézség, hogy koporsó, nemzeti színű selyemmel körülvéve. Az egyetemi ifjúság kivont karddal ment két oldalt. Feketébe burkolt fáklyavivők velők együtt. A kocsi elcsúszásában az özvegy kísért a koporsót. Közben harsogások adtak jelt a menet érkezéséről, majd a honvéd-zenekar játszott.

A gyászmenet a műcsarnoktól csak egy óra múlva ért az Andrassy-úton, Erzsébet-körúton a Kerepesi-útra. Csaknem hét órakor jutott a temetőhöz, szép, enyhe, májusi alkonyatkor. Ének mellett vitték az örök nyugalomra. Az ősz Dessewffy püspök a sírig gyalog kísérte a koporsót.

A sírnál Telepy Károly, a képzőművészeti társulatnak legrégebbi vezére, az elhunytak ifjú éveiben jóakaró támogatója, még egy búcsút mondott a nagy művészen: «Alkotó szellemed visszatért az eget urához, hátrahagyva a nemes példát, nemcsak törekvésben, de a hazaszeretében is, mert bár munkásságod számos fényes lapjai kiszagatva, megosztva a világ minden részében hirdetik szellemi nagyságodat; de szíved azotlanul hazáé volt és maradt.» Stieber Vincze apátplebános mondott még imát. Mikor le akarták bocsátani a sírba a koporsót, az özvegy ráborulva zokogott.

A mint a koporsót lebecsítették, egész virágözön szakadt utána; ibolya, gyöngyvirág egészen ellepeték a koporsót, s ekkor omlott csak rá a föld. Este lett, mire a temetés bevégeződött. Némán oszlott szét a gyász kíséret és a temető halotti csendje ismét helyreállott.

A gyászmise. Az immár sírjában pihenő mester lelke üdvéért május 10-én reggel volt a gyász-mise a terézvárosi plébánia-templomban. A szanktuarium előtt négy sor gyertyától övezve állott a ravatal s körülötte az egyetemi ifjak díszörsége sorakozott. A fekete posztóval bevont padsorokban ültek: Munkácsy özvegye, Zsilinszky Mihályné, Munkácsy Emil, Brasseur Alexis, Munkácsyék francia rokona, Dirner Gusztáv egyetemi tanár s a Reök-, Hoffmann- és Koós-család tagjai. Ott volt Wallacis Gyula kultuszminiszter, Zsilinszky Mihály államtitkár. Márkus József főpolgármester s a művészvilág több tagja. A templomban nagy közönség gyűlt össze a gyászistentiszteletra.

A részvét. Tömegesen érkeztek a koszorúk, a részvétnyilatkozatok a családhoz. Az özvegy folyton kapt a táviratokat.

Békesség, mely hajdan a kezdőnek otthont nyújtott, most mély fájdalomtól fejezte ki. Csaba város elhatározta, hogy ravatalára Zsilinszky államtitkár útján koszorút helyez, a felállítandó szobor költségét nagyobbszeggel járul el a házat, a költségeit nagyobbszeggel inas volt, emléktáblával jelöli meg, az utcát pedig, a melyben ez a ház áll, az ő nevével nevezi el. Gyula városa, hol a ház áll, az ő nevével nevezi el. Gyula városa, hol a ház áll, az ő nevével nevezi el. Gyula városa, hol a ház áll, az ő nevével nevezi el. Gyula városa, hol a ház áll, az ő nevével nevezi el.

gotha» képeinek egyik részletét, a fölfeszített Krisztussal, a kereszt lábánál kesergőkkel. Oldalt a halottas ágyúval a «Krisztus Pilátus előtt» metszete függött. A halottat feketébe öltöztették, kezébe kis feszületet adtak. A halott arca beesett, s olyan fehér lett, mint a haja és szakállja.

Zsilinszky Mihály államtitkár, az elhunytak rokona, ki Munkácsy halálának hírére Enderichbe utazott, intézkedett a holttest koporsóba tételéről és hazaszállításáról. Május 5-ikén reggel indultak el a halottal, melyet Zsilinszky s Munkácsy özvegye kísért két rokonával. A holttest elé utazott az elhunyt bátyja, Munkácsy Emil pénzügyőri főbiztos, valamint a magyar művészek küldöttsége.

Előkészületek a temetésre. A kormány által alakított országos bizottság Wallacis miniszter elnöksége alatt, a művészi társulatok küldöttjeivel május 5-én megállapították a gyászszertartás részleteit, s kijelölték a szónokokat. Az első beszéd megtartására Wallacis miniszter vállalkozott. A műcsarnok művészi díszítését Fadrusz, Strobl szobrászokra, Hegedűs László, Karlovics Bertalan festőkre bízta, a halottas koocsit Dudics, Tormai és Vajda Zsigmond festőkre. Elhatározták, hogy a műcsarnok elé nagy katalokot állítsanak, a halott elé az ország határához küldöttség indult, s a megérkező koporsót a vasúttól éjjel, fáklyafény mellett kísérik a műcsarnokba a ravatalhoz. Budapest főpolgármestere falragaszkokban hívta föl a polgárságot, hogy a gyász jeléről fekete zászlókat tűzzön ki. A temetés napját május 9-ére határozták. Az egyetemi ifjúság s a különböző testületek szintén tanácskoztak, hogy minél ünnepélyesebben járulhassanak a temetéshez.

A koporsó megérkezése. A nehéz ólomkoporsóba zárt holttest két nappal után május 6-án délután két óra előtt érkezett meg a keleti pályaudvarra. A vonatot félreértésből a másik indóházba várták s így itt csak kevesen voltak jelen a koporsó megérkezésénél.

Zsilinszky Mihályné, Dirner Gusztáv orvostanár és felesége, Munkácsy Mihály unokahuga fogadták az özvegyt, a ki talpig gyászban, zokogva borult Dirnerné vállára. Az özvegyet Zsilinszky Mihály államtitkár és francia rokona, Brasseur Alexis luxemburgi ügyvéd támogatta, kik együtt tették meg az utat Munkácsy Mihálynéval. Dirner dr. felesége gyászfátyollal bevont bokrétát adott át az özvegynek.

A család aztán a vonat végére csatolt nagy vörös koocsiz ment, a melyben Munkácsy koporsója volt. Fölnyitották a frankfurti koocsit és sietősen állapotban találták a koporsót. Munkácsy ólomkoporsóban nyugszik, a mely kemény tölgyfakoporsóba van téve. A tölgyfakoporsó egyszerű, köröskörül ezüsttel beszege s oldalán kettős palmaág szintén ezüstből. A gyászoló család néhány perccel később kocsi alá s a Royal-fogadóba hajtatták, a hova Munkácsy is szállt.

A városban ekkor már mindenfelé fekete zászlókat lehetett látni. A halott-szállító vaggont csakhamar átvontatták a nyugati pályaudvarra, hogy onnan a koporsót a Műcsarnokba vigyék. Ez csak este 11 órakor történt meg, komor, ünnepélyes szertartással. Tíz óra után egymás után érkeztek a mintarajziskola növendékei, majd a festőművészek és szobrász csoportokban, s nagy számú előkelő közön-

ség. Munkácsy özvegye a nagy művész egyetlen élő testvére, Emil karján jelent meg.

Néhány perccel tizenegy óra előtt kiosztották a festők, szobrászok és művésznövendékek közt a fáklyákat; levették az ólompecsétet a vasúti koocsiról s a temetkezési egyesület emberei vállukra emelték a koporsót. A közönség födeltén föl, mozdulatlanul nézte a megható jelenetet. Kétlovas, egyszerű zárt halottas kocsiba tették a koporsót.

A fáklyák kigyúltak a megindult az éjjeli menet. Az özvegy egy pillanatra kocsi alá ült, de ismét kiszállt. «Gyalog megyek a koporsó után», szökött ott lépdelt a fáklyák fénye közt. A késő éjjeli időben pedig az utcák két oldalán sorba állt a sötét, fekete tömeg. Ablakokban, erkélyeken is gyászoló közönség nagy száma látszott. A hold világított, a csillagok ragyogtak. Az éjjel csendjét senki sem zavarja. Elérkeznek a műcsarnok elé. Fehér villamos fény, összeolvadva a hold halvány világával, fogadja a menetet. A külső díszítés még nem készült el; a katalok vázán dolgozó ácsok félre tették a kalapcsot. A nehéz koporsót a kör alakú terembe viszik. A babér átható szaga árasztja el a levegőt, melybe a tavasz virágainak édes illata is belevyűl. Nehezen viszik a koporsót végig a termeken a kijelölt helyre, hogy ott maradjon a temetésig. Sok babér és virág mindenütt készletben. Elárasztják vele a koporsót.

A ravatal. Wallacis miniszter szólott először, a kormány nevében. Az egész művelt világ gyászában — mondá, — miénk a legmélyebb. Eljöttünk mi is, a közélet munkásai, hogy megköszönjük neked, a mit nemzetünk újjászületési korszakában a magyar nemzet fölvirágzásáért, dicsőségeért lángeszed hatalmával tettél. Az államférfiúi bölcsesség alkotásai megadhatják ugyan az államnak a biztosságot és szilárdságot, de a nemzeti életnek igazi erjét, beltartalmát, egyéniségét az adja meg, a mit a tudós fölfedezése, az író tolla és a művész csejtje alkot. Géniuszod világra szóló dicsőségében rejlik az erkölcsi hatalom, melyvel hazádat nagyobbá tetted. Remek alkotásaidból ismerte meg a művelt világ fajnag művészi súlyát, művészi zsenijét. Miként e század nagy magyar költőinek dalaiból a magyar faj költői lelke, a te remekaidból a magyar faj művészi lelke szállt a művelt világ szemhatárára. Elbűvölted, elragadtad remek alkotásaiddal a nagy világot, de «a nagy világon e kívül nincs számokra hely», oly magyar volt szíved és lelked, hogy az egész világ bámulatából és lelkeseződésből, saját szavaid szerint, csak honfitársaid elismerése szállt szíved gyökeréig. Ez volt balzsamod az élet közelmélné.

Berzeviczy Albert, a képzőművészeti társulat alelnöke szökött ezután. Visszaemlékezett az elhunytak diadalaira, hazájában megleltetők az ünnepi fogadásokra. Munkácsy kiküzdővén a halhatatlanságot, büszkén vallhatta, hogy van élet a síron túl is. A kegyetlen sors megmutatta azonban, hogy van halál a síron innen is. Most ravatala fölött állunk, itt benn csupa gyász és fájdalom, ott künn viruló tavasz. Tavasz, a melyet türelmetlenül vártunk és a mely késni látszott, mintha be akarta volna várni őt, hogy sűrűn hintse legszebb virágait. Az a társaság, a mely legregebben egyesíti nálunk közös törekvése azokat, a kik szeretik és a kik munkálják a művészetet, esodálata, halálja, szerete és fájdalma egész hevével mond a mester, a barát koporsója felett utolsó Isten-hozzáadott!

Hock János, a Nemzeti Szalon alelnöke e művész társaság nevében mondott meleg búcsúszókat, Jendrassik Jenő pedig a magyar képzőművészek egyesülete nevében. Azután az énekhar bús dalmai hangzottak fel.

Ezzel a megható szertartást véget ért. Viték ki a koporsót. Az egyetemi ifjak díszörsége lánczot alkotott körülötte; Fadrusz, kezében az érdemrendekkel megrakott paletájával és csejtjeivel járult először nyomában, öket követte az özvegy, roskatagon támaszkodva Zsilinszky karjára, majd a többi rokonság a szűz rajban egy tömkeleggel olvadva. Kívül a honvéd zenekar kezdte játszani a «Hunyadi László» opera gyászindulóját. A filharmonikusok énekára is helyet foglalt a menetben. Beláthatatlan sokaság mindenfelé, két oldalt a széles utakon.

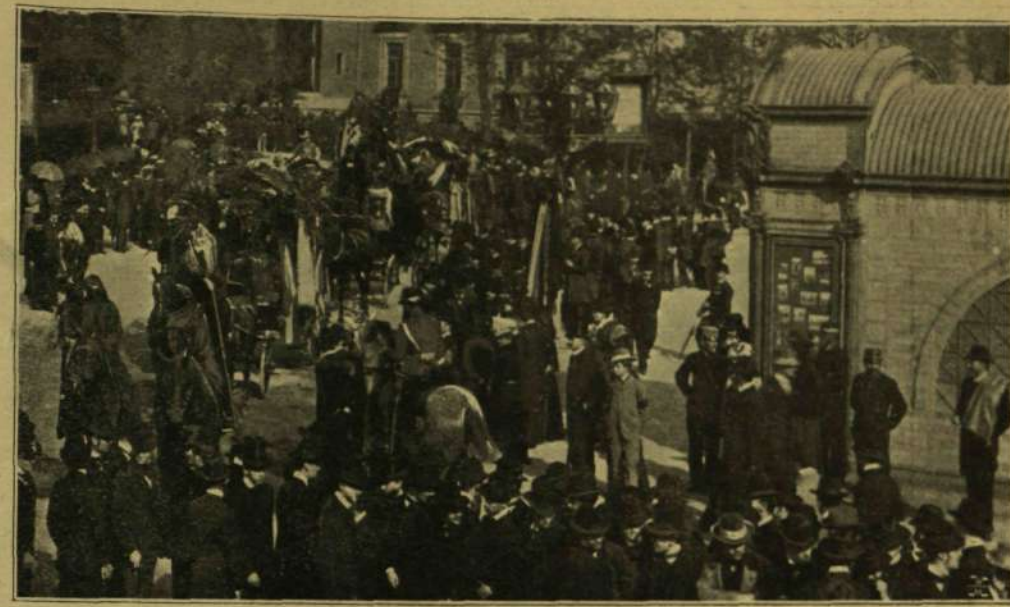
Az egyesületek hosszú csapatjai nyitották meg a gyászmenetet, mielőtt a koporsót még lehozták volna a nyolc fogatú gyászkoocsra. Tulipánokkal volt ez díszítve, a mester kedvelt virágaival, s lilaszínű díszszal. A bakon parókás kocsi ült, hajdon fölül. A koporsó előtt tetőtől-talpig feketébe burkolt lovas alakok haladtak. Fejüket is fekete kámsza fedte, melynek csak a szemeknél volt

nyílása. Öt kocsi helyezették el a koszorúkat, de sokat külön vittek, magos póznákra feltűzve. A temetés rendezése nagyon elűtött a megszokott gyász-pompától. Középkori olasz temetési menet szertartásait vették mintául. A gyászkoocsai a tulipánokon kívül még két palmaág díszítette két oldalt, a tetőre hajtva. Tiszán látszott a nehézség, hogy koporsó, nemzeti színű selyemmel körülvéve. Az egyetemi ifjúság kivont karddal ment két oldalt. Feketébe burkolt fáklyavivők velők együtt. A kocsi elcsúszásában az özvegy kísért a koporsót. Közben harsogások adtak jelt a menet érkezéséről, majd a honvéd-zenekar játszott.

A gyászmenet a műcsarnoktól csak egy óra múlva ért az Andrassy-úton, Erzsébet-körúton a Kerepesi-útra. Csaknem hét órakor jutott a temetőhöz, szép, enyhe, májusi alkonyatkor. Ének mellett vitték az örök nyugalomra. Az ősz Dessewffy püspök a sírig gyalog kísérte a koporsót.

A sírnál Telepy Károly, a képzőművészeti társulatnak legrégebbi vezére, az elhunytak ifjú éveiben jóakaró támogatója, még egy búcsút mondott a nagy művészen: «Alkotó szellemed visszatért az eget urához, hátrahagyva a nemes példát, nemcsak törekvésben, de a hazaszeretében is, mert bár munkásságod számos fényes lapjai kiszagatva, megosztva a világ minden részében hirdetik szellemi nagyságodat; de szíved azotlanul hazáé volt és maradt.» Stieber Vincze apátplebános mondott még imát. Mikor le akarták bocsátani a sírba a koporsót, az özvegy ráborulva zokogott.

A mint a koporsót lebecsítették, egész virágözön szakadt utána; ibolya, gyöngyvirág egészen ellepeték a koporsót, s ekkor omlott csak rá a föld. Este lett, mire a temetés bevégeződött. Némán oszlott szét a gyász kíséret és a temető halotti csendje ismét helyreállott.



MUNKÁCSY MIHÁLY TEMETÉSE. — Koszorúvivő kocsi.

Erdélyi fényképe után.

nyílása. Öt kocsi helyezették el a koszorúkat, de sokat külön vittek, magos póznákra feltűzve. A temetés rendezése nagyon elűtött a megszokott gyász-pompától. Középkori olasz temetési menet szertartásait vették mintául. A gyászkoocsai a tulipánokon kívül még két palmaág díszítette két oldalt, a tetőre hajtva. Tiszán látszott a nehézség, hogy koporsó, nemzeti színű selyemmel körülvéve. Az egyetemi ifjúság kivont karddal ment két oldalt. Feketébe burkolt fáklyavivők velők együtt. A kocsi elcsúszásában az özvegy kísért a koporsót. Közben harsogások adtak jelt a menet érkezéséről, majd a honvéd-zenekar játszott.

A gyászmenet a műcsarnoktól csak egy óra múlva ért az Andrassy-úton, Erzsébet-körúton a Kerepesi-útra. Csaknem hét órakor jutott a temetőhöz, szép, enyhe, májusi alkonyatkor. Ének mellett vitték az örök nyugalomra. Az ősz Dessewffy püspök a sírig gyalog kísérte a koporsót.

A sírnál Telepy Károly, a képzőművészeti társulatnak legrégebbi vezére, az elhunytak ifjú éveiben jóakaró támogatója, még egy búcsút mondott a nagy művészen: «Alkotó szellemed visszatért az eget urához, hátrahagyva a nemes példát, nemcsak törekvésben, de a hazaszeretében is, mert bár munkásságod számos fényes lapjai kiszagatva, megosztva a világ minden részében hirdetik szellemi nagyságodat; de szíved azotlanul hazáé volt és maradt.» Stieber Vincze apátplebános mondott még imát. Mikor le akarták bocsátani a sírba a koporsót, az özvegy ráborulva zokogott.

A mint a koporsót lebecsítették, egész virágözön szakadt utána; ibolya, gyöngyvirág egészen ellepeték a koporsót, s ekkor omlott csak rá a föld. Este lett, mire a temetés bevégeződött. Némán oszlott szét a gyász kíséret és a temető halotti csendje ismét helyreállott.

A gyászmise. Az immár sírjában pihenő mester lelke üdvéért május 10-én reggel volt a gyász-mise a terézvárosi plébánia-templomban. A szanktuarium előtt négy sor gyertyától övezve állott a ravatal s körülötte az egyetemi ifjak díszörsége sorakozott. A fekete posztóval bevont padsorokban ültek: Munkácsy özvegye, Zsilinszky Mihályné, Munkácsy Emil, Brasseur Alexis, Munkácsyék francia rokona, Dirner Gusztáv egyetemi tanár s a Reök-, Hoffmann- és Koós-család tagjai. Ott volt Wallacis Gyula kultuszminiszter, Zsilinszky Mihály államtitkár. Márkus József főpolgármester s a művészvilág több tagja. A templomban nagy közönség gyűlt össze a gyászistentiszteletra.

A részvét. Tömegesen érkeztek a koszorúk, a részvétnyilatkozatok a családhoz. Az özvegy folyton kapt a táviratokat.

Békesség, mely hajdan a kezdőnek otthont nyújtott, most mély fájdalomtól fejezte ki. Csaba város elhatározta, hogy ravatalára Zsilinszky államtitkár útján koszorút helyez, a felállítandó szobor költségét nagyobbszeggel járul el a házat, a költségeit nagyobbszeggel inas volt, emléktáblával jelöli meg, az utcát pedig, a melyben ez a ház áll, az ő nevével nevezi el. Gyula városa, hol a ház áll, az ő nevével nevezi el. Gyula városa, hol a ház áll, az ő nevével nevezi el. Gyula városa, hol a ház áll, az ő nevével nevezi el.

A gyászmenet a műcsarnoktól csak egy óra múlva ért az Andrassy-úton, Erzsébet-körúton a Kerepesi-útra. Csaknem hét órakor jutott a temetőhöz, szép, enyhe, májusi alkonyatkor. Ének mellett vitték az örök nyugalomra. Az ősz Dessewffy püspök a sírig gyalog kísérte a koporsót.

A sírnál Telepy Károly, a képzőművészeti társulatnak legrégebbi vezére, az elhunytak ifjú éveiben jóakaró támogatója, még egy búcsút mondott a nagy művészen: «Alkotó szellemed visszatért az eget urához, hátrahagyva a nemes példát, nemcsak törekvésben, de a hazaszeretében is, mert bár munkásságod számos fényes lapjai kiszagatva, megosztva a világ minden részében hirdetik szellemi nagyságodat; de szíved azotlanul hazáé volt és maradt.» Stieber Vincze apátplebános mondott még imát. Mikor le akarták bocsátani a sírba a koporsót, az özvegy ráborulva zokogott.

A mint a koporsót lebecsítették, egész virágözön szakadt utána; ibolya, gyöngyvirág egészen ellepeték a koporsót, s ekkor omlott csak rá a föld. Este lett, mire a temetés bevégeződött. Némán oszlott szét a gyász kíséret és a temető halotti csendje ismét helyreállott.



MUNKÁCSY MIHÁLY TEMETÉSE. — A katalinok a Mészárosok előtt.

rendezésére és megszilárdítására nem lesz, mint ma, anyai politikusra szükség s a legjobb helyesebb arányokban fogják széteszthatni erőiket a nemzeti jólétet és művelődést előmozdító munkásság különböző terein; akkor, a mikor a magyar gazdaság, iparosnak, kereskedőnek, művésznek és tudósak, mindegyiknek a maga módja szerint, meg lesz adva a képesség arra, hogy abban, a miben munkálkodik, nagyra vihessen s a sokaság műveltsége is oda fejlődött, hogy az érdemet minden formájában fölismerni és méltatni tudja: akkor, ebben a boldog időben, az Akadémia is megint nem százak, hanem milliók szerint fogja számítani barátait. Adja Isten, hogy ez mielőbb így legyen!

Az élénk éljenzéssel fogadott megnyitói beszéd után Szily Kálmán főtitkár tett jelentést az Akadémia múlt évi munkásságáról. E szerint az Akadémia 1899-ben összesen 39 nyilvános ülést tartott, 48 munkát adott ki 885 nyomtatott íven. Örvedetes hírlol jelenti a főtitkár némely régóta készülő munka befejezését. Így a magyar helyesírás szabályainak új kiadása ez év őszén minden bizonynyal meg fog jelenni. A Magyarító Szótár, mely Wlassics miniszter támogatásával készült a parlament szónoklatban s a hírlapiradalomban fölburjánzó, teljesen szükségletlen idegen szók elkerülésére, ez év őszén fog megjelenni. A Mesterségek Szótára ez év végeig teljesen megjelenni. Bartal Antal nagy művéből, a Magyarországi Latinság Szótárából, melyet nemcsak a hazai, hanem a külföldi tudós körök is érdeklődéssel várnak, 30 ív már ki van nyomtatva. Az Akadémia milleniumi kiadványa: A magyar honfoglalás kútjói, e 104 ívre terjedő nagy gyűjtemény nem sokára meg fog jelenni. Pauler Gyula megbízást kapott Akadémiánktól A vezérek kora megírására, kiegészítésül az Árpád-házi királyok koráról írt munkájához. Ez is már sajtó alatt van. Végül az Akadémia halottjairól emlékezett meg, s mely kegyelettel tolmácsolta az Akadémia részvétét Munkácsy halála fölött is. A magyar művészet — így szól — gyászfatyolt öltött magára s édes testvére, a magyar tudományosság őszintén osztozik gyászában.

Gróf Andrássy Gyula lépett most a felolvasó asztalhoz s arról érkezett: «Miként tartotta fenn Magyarországot a középkorban alkotmányos szabadságát?». A mi — így szól fejtegetéseinek során — a magyar szabadságot összetartotta, ezer éven át folytatott nehéz és következetes munkának a verejtéke és számláhatatlan nemzedékek vére volt. Magyarországot a középkorban elvesztette volna szabadságát, ha a királyság ereje meg nem gátolja az ország szétdarabolását. Nálunk a királyság oly közállapotokat tartott fenn, a melyek a nemzetben a szabadságot teremtő erőket ápolják. Ezek az erények a XIII. században új lelket helének az őskori szabadságnak még fennálló intézményeibe, és egészen a mohácsi vészig szakadatlan munkával fejlesztik és tökéletesítik a nemzet alkotmányát. Ezen erényeknek a legfőbbje, hogy a nemzet megőrzése önzettség és jelleme büszkeségét. Nincs a királynak a társadalomtól független katonasága és bürokráciaja s ennél fogva föladata csak a vagyonos és számottevő elemek közreműködésével bírja megoldani. Ezek az elemek tudják, hogy náluk nélkül a király nem lehet el, s ezért van önzettség, ezért nem szervilisok. Az állam szolgáltatásban vég-

zett munkájukból természetesen fakad a vezető osztályoknak egy másik nagy erénye, a mely a szabadság szilárd oszlopává lesz. A társadalom megismerkedvén az állami élet valóságos szükségével, megtanulja, hogy számot tartozik vetni a körülményekkel, s hogy erejét nem szabad arra pazarolnia, a mit helyzetének fogva elérni nem lehet. A vagyonos elemek, kötelességüket teljesítve, megtanulnak önmagukon és ennek következtében másokon is uralkodni. A királyság központosító ereje a társadalom egységét is föntartja s ezzel a közbizalom harmadik nagy föltételét biztosítja. Az osztályok nem különülnek el. Az egyikből a másikba juthatni. A születés nem ad monopoliumot a közhatalomra. A pártok nem szakadnak törédekre az egyes osztályok és foglalkozások szerint. A közérdekhez és nemzeti nagy célokhoz mért programmok alapján egyöntetű munkára képes a politikai társadalom. Alkotó elemei külön nem válnak és így nem könnyítik meg elnyomásukat.

Gróf Andrássy Gyula magasabb történelemből-cseleti szempontokból világította meg tárgyát s miután egy óránál tovább tartott, szépen megírt felolvasása, melyet mind végig nagy figyelemmel hallgattak, véget ért, fölhangzott az éljenzés, s az akadémikusok a szerzőt mindenfelől üdvözölték.

Beothy Zsolt volt a másik felolvasó, kizárólag kiváló érdekű tanulmányt mutatott be «A magyar irodalom a mohácsi vész idejében» címmel. Ertekezésének bevezetéseként kifejtette, hogy talán egy nemzet költői sincsenek oly jóslékekkel megáldva, mint a magyaré. Költészetünk rendkívüli érzékenységgel, különös fogékonysággal bír a történelmi alakítások iránt. A mohácsi vésznek is megvoltak a maga sejtelmes előlátásai. Választa, hogy mily állapotban volt irodalmunk a mohácsi vész előtt. Három irány uralkodott. Az első nemzeti jellegű volt a régi történelmi szedett verse. A második a kolostorok falai között termett s azok magányában halt el. A harmadik a renaissance deák-irodalma. Az elsőnek Ráskai Gáspár a képviselője, korának egyik legvirágzóbb és legrettegettebb katonája; élete fogyaték Zápolya mellett küzd s a mikor a harcban félkarját veszíti, vérsárra adja magát. A kolostorok költészetének Vársárhelyi András a dalnoka. A renaissance deák-irodalmát Vitéz János honosította meg. Ez az irodalom csak a gazdagok és tudósok irodalma, s távol áll a nemzeti lélektől. Hívei közé tartozik Perényi Ferencz, Nagyvárad ifjú püspöke is, a ki akkor épen Rómába készült, de állomást kellett tartania — Mohácsnál. Mind-ezek ott állottak a csatasorban. A kor írói közül csak Ráskai Gáspár és Sztáray Mihály menekültek, a többi odavesztett. Beothy ez életben maradt két író költői működéséből vezeti le a magyar irodalom tovább fejlődését. A felolvasót éljenzéssel jutalmazta a közönség.

Ezzel véget ért a közgyűlés, melyet a szokásos lakoma követett.

Múlt heti tudósításunk kiegészítésül megemlítjük, hogy az osztályok által ajánlott új tagok választása a nagygyűlésen május 4-én történt a következő eredményekkel:

Az I. osztály ajánlottjai közül a nagygyűlés csakis Vadnay Károlyt választotta meg rendes tagnak. Levelező tagnak a négy ajánlott közül senkit. Az

ajánlott külső tagok mind megválasztottak: Barbier de Meynard, Brugmann Károly, Hatzidákis Gergely és Krombacher Károly. II. osztály. Tiszteleti tag lett Bubics Zsigmond püspök, rendes tagok: Concha Győző, Csánki Dezso, levelező tagok: Csoma József, Fináczy Ernő és Wertheimer Ede, kültag: Perrot György. III. osztály. Tiszteleti tag: Duka Tivadar, rendes tag: Réthy Mór, kültagok: Boltzmann Lajos, Mendelejev Dimitry és Stäckel Pál.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Felhők között. Irta Stephány Nándor. Kassa, 1900. A kis kötethez Szabolcska irt előszót. «Szívesen megpróbálom — úgy mond — noha magam nem igen szeretem az előszót, — ha utána vers következnek.» Főlöleges is. Feleljenek a versek önmagokért; a bemutatónak fénye sem jobb, sem rosszabb nem teszi őket. Az előttünk fekvő kis kötet közé a nagy számú kisérletek közé tartozik, melyek megírásért nem kárhoztatjuk ugyan a szerzőt, mert valószínűleg lelki szükségét elégítette ki vele, de nem tudjuk igazolni azt, hogy nyilvánosságra hozta. E kis dalok, magyaros hangzásra, egyszerű természetességre törekednek — a mi kétség kívül méltánylát érdemel, — de tartalmuk annyira elcsépelet vagy jelentéktelen, hogy az olvasó egyáltalán nem találhat bennük gyönyörűséget. Annál kevésbé, mert a verselés is nagyon gyöngye. A kötetke ára 1 korona 60 fillér. Mutatványul ide iktatjuk belőle a következők kis dalt:

Szállj el...

Szállj el, szállj el, kis madárkám,
Legyen a jó ég veled,
Ne sirasd a nyár mulását,
Lesz még újra kikelet.
Aranyapod szép keletre
Vidd magaddal bánatom
S ne hozd vissza soha többé
Sebes, piczi szárnyadon.

Még se vidd el kis madárkám,
Győnye a te kis szárnyad
Nem férne rá... letörné azt
Ez a nehéz, nagy bánat.
Menj csak magad napkeletre
S hagyj itt bűmmel engemet,
Új tavaszra, ha visszajössz,
Talan már nem szenvedek.

A «Budapesti Szemle» májusi kötete több értékes közleménnyel jelent meg. Első ezek közt Berzeviczy Albert a «Borgia-szobák a Vatikánban» című dolgozata, melylyel Olaszországról írt műtörténelmi tanulmányait egy újabb érdekes szakaszszal gyarapította. Berzeviczy e tanulmányáról csak nem rég szözlünk lapunkban, a midőn a szerző azt a Kisfaludy-társaságban élénk tetszés mellett fölolvasta. A kötet második czikke: «A vesztettség Magyarországon», Gröz Emilől, ki Högysz Endrénének, a budapesti Pasteur-intézet vezetőjének az intézet tíz évi működéséről írt jelentését vette e tanulmányához alapul. Madarász Flóris folytatja és végzi irodalomtörténeti tanulmányát «Verseghy és a nyelvújítás» címen. Farkas Jenő azt a vesztetést tünteti föl «Ruskin» című cikkében, mely a nem rég elhunyt híres angol tudós halálával érte a tudományos világot. A szépen megírt tanulmányának szomorú alkalomszerűsége ad az, hogy, mint a szerkesztő jegyzetéből megtudjuk, szerzője, dr. Farkas Jenő egészségügyi felügyelő, jeles fiatal orvos, rövid idővel czikke megjelenése előtt halt meg, ez érdekes tanulmányt is beteggyáiban, a halálos kórral küzdve írta. Sebestény Károly a «Sokrates és Platon» címen Pfeiderer Edmundnak Sokratesről és Platónról Tübingában megjelent jeles könyvét ismerteti. A szépirodalmi részben Gyulai Pál «Gernyeszegen (1897)» című, mély érzésű, szép költeményét találjuk, Gábor Ignác fordításában egy cseh népdalt: «A gólya», és Patapenko orosz író «Szerelem» regényének folytatását Ambrozovics Dezső fordításában. A könyvismertetések Endrődi Sándor költeményeivel, Chernel István «Magyarország madarairól» írt művével, (bírája Gyulai Gaal Gaston), «Ókori lexikon»-nal s néhány új külföldi munkával foglalkoznak. A «Budapesti Szemle» Gyulai Pál szerkesztésében és a Franklin-Társulat kiadásában jelenik meg. Előfizetési ára egész évre 24, félévre 12 korona.

Magyar írók élete és munkái. A Magyar Tud. Akadémia megbízásából írta id. Szinyvai József. kir. tanácsos, a nemzeti múzeum hírlapkönyvtár

öre; megjelent a 61. füzet (VII. kötet 6. füzet), mely a Lasko és Legeza nevek közé eső 189 írónak életrajzát foglalja magában. Az eddig megjelent 61 füzet 12,954 magyar írónak életrajzát és munkáinak jegyzékét tartalmazza. A munka Hornyánszky Viktor könyvkiadó kiadásában jelenik meg és egyes füzet ára 1 korona.

Új folyóirat. Az «Uránia magyar tudományos egyesület» közelebb ugyancsak «Uránia» címmel folyóiratot indított meg, mely Molnár Viktor közreműködésével Klapathy Jenő és legifj. Szász Károly szerkesztésében jelenik meg s az a czélja, hogy az ismeretek minden ágát népszerűsítse a magyar olvasóköröknél. Az 1. szám május 1-én jelent meg magas negyedrét alakú, 24 lapnyi s színes borítékba foglalt füzetben s rajzokkal is illusztrált érdekes közleményekkel. Az «Uránia» egyelőre havonként, később pedig, különösen a téli hónapokban, kéthetenként jelenik meg. Júliusban és augusztusban szünetel. Előfizetési ára egész évre nyolc korona. Egy-egy füzet ára 50 fillér. Megrendelhető Hornyánszky Viktor könyvkiadó-hivatalában Budapestben.

A szőlőművelés politikája. Irta Baross Károly. A füzet behatóan foglalkozik szőlészeti és borászati viszonyainkkal, rámutat azokra az akadályokra, a melyek gazdaságunk eme fontos ágának fejlődését akadályozzák, egyszerűsárral pedig gyakorlati értékű tanácsokat mond el arra nézve, hogy miképp lehetne szőlészünket, borászatunkat nagyobb virágzásra juttatni. A füzet ára egy korona.

A Népszínházban május 10-ikén a személyzet és a közönség Konti Józsefnek, a színház karmesterének, több énekes színmű szerzőjének 25 éves jubileumát ünnepelte. Konti idegen földről jött hozzánk s itt hozzá simúlt a magyar művészi élethez. Könnyű, csengő dalai sok élvezetet szereztek a közönségnek. A budai szinkörben, aztán a budavári színházban került először színre az «Eleven örögdög» című operette, melynek főszerepét Blaha Lajza, akkor a budavári Feleki-féle színtársulat tagja játszotta. Majd Gerő Károly «Tunikás lányok» népszínművéhez s Csiky Gergely «Királyfogás» operette szövegéhez írt ügyes zenét. 1888-ban «Suhancz» operetteje került színre, aztán «A kópé», «A támi hercegnő». A jubileumi ünnep alkalmával a népszínházban az «Eleven örögdög» adták. A főszerep az első felvonásban Blaha Lajza, a másodikban Kürty Klára, a harmadikban a színház legújabb primadonnája, Ámon Margit játszotta. Az előadás előtt a kulisszák mögött ment végbe a tulajdonképeni ünneplés, hol a színház tagjai összegyűltek, s Konti Porzolt igazgató, Rényi Dezső a városi népszínházi bizottság jegyzője, aztán a többi színházak tagjai üdvözölték, majd az írói körök. A közönség pedig az «Eleven örögdög» előadásán mutatta ki az ünneplést iránti elismerését. Előadás után lakoma volt, s ott olvasták föl Wlassics Gyula miniszternek Kontihoz intézett üdvözlő levelét.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tudományos Akadémia első osztályának május 7-ikén tartott ülésén, Hegedűs István olvasta fel dr. Csengeri János kolozsvári egyetemi tanár fordításában Aiszkülöz «Persák» című drámájának hírnöki jelentését a salamisai csatáról. A felolvasás után Kunos Ignác levelező tag tett jelentést az új tudományos folyóirat, a «Keleti Szemle» megindulásáról, melyet Kunos és Munkácsy akadémiai tagok szerkesztettek, azzal a czélzattal, hogy az ural-altáji nép- és nyelvstudomány körébe vágó dolgozatok közlésével, mindennek előtt a magyar faj ősiségének eddig homályos kérdéseit tisztázza. És mivel idegen nyelven is közöl dolgozatokat, közös munkatere lesz az ural-altáji tudományokat művelő hazai és külföldi tudósoknak.

A földtani muzeum megnyitása. A városligetben, a Stefánia-utvon épült földtani muzeumot és intézetet május 7-ikén nyitották meg ünnepélyesen. A tudományosság ezen új otthona az állam költségén épült, de tekintélyes összeggel és igen becses nagy gyűjteményével járult hozzá egy nemese adakozó, Semsey Andor. Kiváló műépítőnk, Lechner Ödön terve szerint épült az új muzeum, ki a magyaros stílt itt is érvényesítette.

A felavatásra előkelő társaság gyűlt össze. A miniszterek közül Darányi Ignác földművelési miniszter, május 6-án kezdődtek, és pedig szép tavaszi időben, nagy közönség előtt, mely valóságos lellet a városi erényesét továbbá Beresényi Béla, Beothy László az új igazgató tolmácsolták. Gróf Festetics a Nemzeti Színház tagjait éllette.

Eljegyzés. Erdélyi Zoltán, az ismert fiatal költő, eljegyzte Galamb Rózsáit, Galamb József pápai ügyvéd, az Esterházy-uradalmak ügyészeknek leányát.

A tavaszi lövészversenyek. A budapesti tavaszi lövészversenyek, melyek az idén 10 napon át tartanak, május 6-án kezdődtek, és pedig szép tavaszi időben, nagy közönség előtt, mely valóságos lellet a városi erényesét továbbá Beresényi Béla, Beothy László az új igazgató tolmácsolták. Gróf Festetics a Nemzeti Színház tagjait éllette.

Eljegyzés. Erdélyi Zoltán, az ismert fiatal költő, eljegyzte Galamb Rózsáit, Galamb József pápai ügyvéd, az Esterházy-uradalmak ügyészeknek leányát.

A tavaszi lövészversenyek. A budapesti tavaszi lövészversenyek, melyek az idén 10 napon át tartanak, május 6-án kezdődtek, és pedig szép tavaszi időben, nagy közönség előtt, mely valóságos lellet a városi erényesét továbbá Beresényi Béla, Beothy László az új igazgató tolmácsolták. Gróf Festetics a Nemzeti Színház tagjait éllette.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: báró Jósika Miklós, nyugalmazott ulánus százados, a híres regényíró báró Jósika Miklós fia, 76 éves korában, Budapestben. Az ágya mellett levő gyertyától, mikor le akart feküdni meggyúlt ruhája s az égési sebek folytán három napi szenvedés után meghalt. — Gróf Sztáray Nep. János, a főrendiház tagja, ismert sportíró, 61 éves korában, Budapestben. — Id. Csanak József, a debreczeni kereskedők nesztora, az egyházi és városi életben buzgó és áldozatkész férfiú, 80 éves korában és nagy család, rokonság gyászolja. — Váli Antal, törvényeségi kereskedelmi tanácsos és volt 48-as honvédszázados, élete 76 ik évében, Szabadkán. — Bölöni Sándor Miklós, volt 48-as főhadnagy, 83 éves korában, Marosvásárhelyen. — Orlath Lázár, volt 48-as honvédtiszt, 72 éves korában, Budapestben a Szent István-kórházban. — Erfalvi Imre Károly, Alsóföhermege verespataki járásának főszolgabírája, életeknek 41-ik évében, Verespatakon. — Szaplóczay Pál, dragomér-falvi nagybirtokos, Máramarosmege közigazgatási bizottságának tagja, ki önkézevel vetett véget életének. — Eisenhut György, Eisenhut Ferencz jeles festőművész édesatyja, 78 éves korában, Német-Palánkán. — Tarsasfalvi Szilveszter Lajos, Felpes-tésen, 88 éves korában. — Scultéry Kornél, Szent István Ede egykori esperességi felügyelő és tekintélyes ügyvéd fia, 47-ik évében elhunyt, Bács-Pivnicán, melynek sokáig jegyzője volt. — Badalics Hugó, tanár, horvát költő, 49 éves korában, Zágrábjában. — Id. Ziegler Nándor, a komáromi népképző iskola igazgatója, Ziegler Nándor fővárosi vásárcsarnok igazgató édesatyja, Komáromban. — Zdrávy Károly, a nagy-bajomi takarékpénztár igazgatójának tagja, 67 éves korában. — Hoffmann Jenő, a Szénássy, Hoffmann és társa, budapesti cég társfőnöke, 42 éves korában. — Id. Záhary Ferencz, 64 esztendő, Budapestben, s holtestét Sarkádra (Biharmegye) szállították.

MI UJSÁG?

A király Budapestben. Ő Felsége, ki e hó 7-ikén érkezett vissza Berlinből Bécsbe a fényes és lelkes ünnepélyekről, 12-ikén Budapestre érkezik, hogy a delegációknak ekkor megnyíló ülészakán itt legyen. A két delegáció fogadása 13-ikán délelben lesz. A király a napok egy részét Gödöllőn tölti, havá május 27-ike körül Mária Valéria főhercegeaszonyt is várják.

Lónyay grófné Griesben. A fiatal Erzsébet főhercegnő tudvalevőleg Griesben tölti a tavaszt. Itt látogatta meg az elmúlt napokban édesanyja, Lónyay grófné. Tiszteletükre a város és az ottani fűrdőhely közönsége nagy ünnepélyt rendezett. Az előjáróság, a különféle egyesületek s a lakosság május 6-án este zenészőval vonult a Bellevue vendégház elé, melynek terrasán megjelent Lónyay grófné leányával. A fűrdő gondnoka üdvözlőletré Stefánia szívélyes szavakkal válaszolt. A kerékpáros egyesülete nagy lampionos kerékpárkört rendezett a magasarágú hölgyek tiszteletére. Május 8-ikán Lónyay grófné leányával meglátogatta Meránban az ott időző Erzsébet főhercegnőt, a spanyol regenskirálynő anyját.

A párisi kiállítás. Lukács Béla, a párisi kiállítás magyar kormánybiztosa május 8-ikán Budapestre érkezett, hogy a kormány több kiállítási ügyről és a bíráló-bizottság összehívására jelentést tegyen. A történelmi csoport bemutatásán, melyre a párisi sajtó képviselői is meg voltak hívva, nagyon élénken visszhangzik a párisi sajtó elismerésében, mely a magyar kiállítás történelmi osztályát a legtanulságosabb egyikének mondja. A huszár-termet is dícsérettel emlegetik. A «Temps» például többek közt ezt írja: «Szébbnél-szebb gyűjtemények középett érünk a huszár-terembe. A magyarok nagy fontosságot tulajdonítanak annak a gyönyörű teremnek, a mely a huszár dícsőit, ezt a bátor, eszedalatos lovast, a kinek az uniformistát és a nevét a magyartól átvették a többi nemzetek is.»

Május 6-ikán gróf Széchenyi Béla a magyar kiállítás történelmi csoportjának elnöke ebédet adott a kormánybizottság és a történelmi végrehajtó bizottság tiszteletére. Gróf Széchenyi Béla emelkedett szellemű felköszöntőt mondott a nagy nemzeti mű sikerének legelső pártfogójára, királyunkra. Miklós Ödön kormánybiztos-helyettes válaszolt, s felköszöntötte a kiállítás egyik munkását, beszédben köszöntötte Széchenyi Hanna grófnőt, a ki elméne köszönte meg e róla való megemlékezést. Herman Ottó gróf Széchenyi Bélát és leányát éllette. Ritka az a mágnás — úgy mond — a ki megtenné azt, a mit a legnagyobb magyar utódjai Párisban megtettek a magyar kiállítás sikere érdekében. A gróf ingújjra gyűrűözve, a lánya meg köntény akasztva derekára napesztig dolgoztak a kiállításban, és ezzel a munkásságukkal a magyar nemzet dicsőségét emelték.

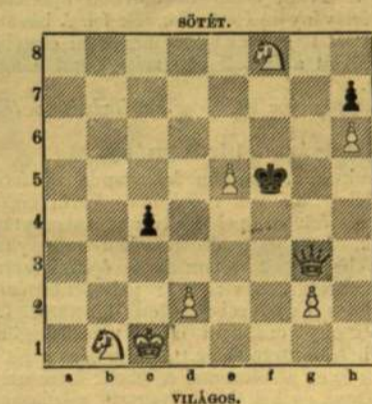
A Nemzeti Színház személyzete május 10-én lakomát rendezett gr. Festetics Andor tiszteletére, ki öt évig volt igazgatója az intézetnek, most megvált tőle, s a vidéki színészet főfelügyelője lett. A Royal termében az összes színházak tagjai képviselve voltak. Az első köszöntőt Lendvayné-Fáncsy Ilka asszony mondotta. A rokonszeny és elismerés érzését továbbá Beresényi Béla, Beothy László az új igazgató tolmácsolták. Gróf Festetics a Nemzeti Színház tagjait éllette.

Eljegyzés. Erdélyi Zoltán, az ismert fiatal költő, eljegyzte Galamb Rózsáit, Galamb József pápai ügyvéd, az Esterházy-uradalmak ügyészeknek leányát.

A tavaszi lövészversenyek. A budapesti tavaszi lövészversenyek, melyek az idén 10 napon át tartanak, május 6-án kezdődtek, és pedig szép tavaszi időben, nagy közönség előtt, mely valóságos lellet a városi erényesét továbbá Beresényi Béla, Beothy László az új igazgató tolmácsolták. Gróf Festetics a Nemzeti Színház tagjait éllette.

SAKKJÁTEK.

2167. számú feladvány. Köhlein F. től.



Világos indúl s a negyedik lépésre matot mond.

A 2150. sz. feladvány megfejtése. Nemo O. től.

Világos.	Szít.	Világos.	a.	Szít.
1. Fc8-e6	Kf5-e6 (a)	1.	...	Kf5-g4 (b)
2. Fc7-h4	Ke6-f5	2.	Fc6-f3	Kg4-g3
3. Fc6-d5	t. sz.	3.	Fc7-h4	t. sz.
4. B v. F mat.		4.	Fh4-f2 mat.	

Világos.	b.	Szít.
1.	...	Ke5-f5
2.	Fc7-h4	Ke5-e6
3.	Fc6-e4	K lép.
4.	B mat.	

Helyesen fejtették meg: Budapest: n. K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Lipótváros: Hoffbauer Antal. — Csomán: Németh Péter (a 2148 és 2149 sz. f. ia.) — Kecskemét: Balogh D. — Lőncsöz: Demeter József. — A pesti sakk-kör.

Szerkesztői üzenetek.

Csüggedt árva lelkek. Muzsikások mellett. Lehull a fának, stb. Figyelemreméltók. A költői tartalom s a formának gondos kezelése hivatott tetszést érni el; de igazán kiemelkedő, mely méltó volna a bemutatásra, egy sem akad köztük.

Te vagy... Elég csinosan cseng, de a sok kép és hasonlat benne inkább csak költői ékesség, igaz benső tartalmat, érzést és szenvedélyt nem takar.

K. M. A. porosz trónörökös, mint a 13-ik közös hadseregbeli huszárezred tulajdonosa, az ezredben semmiféle felügyeleti jogot nem gyakorol. Altlában, ha külföldiek bírnak idegen hadseregben ezredtulajdonosi címet, ez csak egyszerű megiszteltetés, de a szolgálati dolgokra nem tartozik.

A haragszó. Vallásos lélek áhítata szól belőle, de vorának nagyon gyöngö.

Ehagyatva. Leszállt az új. Látszik, hogy nem költő írta ezeket a verseket; gondolataink a költői forma csak bilincs, melyet kinnal, esikörögva hordoz. Valószínűleg prózában sokkal jobban el tudná mondani, a mit versben hiába próbált kifejezni.

KÉPTALÁNY.



A «Vasárnapi Ujság» folyó évi 17-ik számában közölt képtalány megfejtése: **Arany János baladái.**

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Magy. kir. államvasutak.

Pályázati hirdetés.

A Pozsony-Ujváros állomáson létesítendő új lisztaktár megépítése és a meglévőnek meghosszabbítása körül végzendő munkák biztosítására ezennel nyilvános versenytárgyalást hirdettünk. A teljesítendő munkák mennyiségére vonatkozó bővebb adatok, valamint az építési szerződés tervezete az alulírott felügyelőség pályafentartási osztályának hivatalos helyiségében (Teréz-körút 62. I. em. 18. ajtó) és pozsony-komáromi osztályoménokénél (Pozsonyban hosszú-utca 6. sz.) a hivatalos órák alatt megszereshetők és ez alkalommal a tervek is megtekinthetők. Jogérvényes és köllőleg blyegzett ajánlatok legkésőbb 1900. évi május hó 23. déli 12 óráig általános osztályunk vezetőjénél (Teréz-körút 62. I. em. 6. ajtó) nyújthatók be eme felirattal: «Ajánlat Pozsony-Ujváros pályaudvaron létesítendő új lisztaktár építése és a meglévőnek meghosszabbítása körül végzendő munkákra.» Bánátpéznz fejében legkésőbb 1900. évi május hó 23-án déli 12 óráig 700 korona azaz hétezer korona készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban gyűjtőpénztárunknál (Teréz-körút 62) lefizetendő. Az értékpapírok a budapesti és bécsi tőzsdék árfolyama szerint, de a névértékét meg nem haladó értékben fogadtatnak el. Takarékpénztári betétkönyvek bánátpéznzül nem tehetők fel. Posta útján beküldendő ajánlatok és bánátpéznzék tértvény mellett adandók fel. A bánátpéznz lefizetéséről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó. Az ajánlatok között a szabad választási jogot magunknak fentartjuk.

Budapest, 1900 május hó. *Az üzletvezetőség.*

Pályázati hirdetés.

A Modor-Senkviz állomáson létesítendő új felvételi épület és melléképítmények megépítése körül végzendő munkák biztosítására ezennel nyilvános versenytárgyalást hirdettünk. A teljesítendő munkák mennyiségére vonatkozó bővebb adatok, valamint az építési szerződés tervezete az alulírott felügyelőség pályafentartási osztályának hivatalos helyiségében (Teréz-körút 62. I. em. 18. ajtó) és pozsony-komáromi osztályoménokénél (Pozsonyban hosszú-utca 6. sz.) a hivatalos órák alatt megszereshetők és ez alkalommal a tervek is megtekinthetők. Jogérvényes és köllőleg blyegzett ajánlatok legkésőbb 1900. évi május hó 23-án déli 12 óráig általános osztályunk vezetőjénél (Teréz-körút 62. I. em. 6. ajtó) nyújthatók be eme felirattal: «Ajánlat Modor-Senkviz állomáson létesítendő új felvételi épület és melléképítmények építése körül végzendő munkákra.» Bánátpéznz fejében legkésőbb 1900. évi május hó 23-án déli 12 óráig 700 kor. azaz hétezer korona készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban gyűjtőpénztárunknál (Teréz-körút 62) lefizetendő. Az értékpapírok a budapesti és bécsi tőzsdék árfolyama szerint, de a névértékét meg nem haladó értékben fogadtatnak el. Takarékpénztári betétkönyvek bánátpéznzül nem tehetők fel. Posta útján beküldendő ajánlatok és bánátpéznzék tértvény mellett adandók fel. A bánátpéznz lefizetéséről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó. Az ajánlatok között a szabad választási jogot magunknak fentartjuk.

Budapest, 1900 május hó. *Az igazgatóság.*

Védjegy

Vese, húgyhólyag, húgydara és köszvénybántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek harutos bántalmainál, orvosi tekintélyek által

a Lithion-forrás

Salvator

kitűnő sikerrel rendelve lesz. 7523

Húgyhajtó hatása!

Kellemes ízű! Könnyen emészthető!

Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban. A Salvator-forrás igazgatósága Eperjesen. Budapest, főraktár Édeskuty L. urnál.

KIVÁLÓ ERŐSÍTŐ-SZER.

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.

SOMATOSE

húsból készült és emek tápanyagot tartalmazó izetlen, könnyen oldható Albumosa készítmény a legkiválóbb

erősítő-szer

gyenge és a táplálkozásban elmaradottaknak, ideg-, mell- és gyomorbetegségek, beteggyasoknak, angoi körében szenvedő gyermekeknek üdülőknek, nemkülönben

Vas-Somatose

alakjában a sápkórosoknak

lesz ajánlva az orvosok által 2% szerves összetételű vasat, a milyen alakban a vas az ember testben van jelen, tartalmazó Somatose.

Somatose rendkívül gerjeszti az étvágyat. Haktáron nem az összes gyógyszerárakban és gyógyszerkereskedésekben

Mirtus

crème

bőrfinomító szepítő, üdítő szirtalan és ártalmatlan **arcs- és kezi crème**, eltávolít minden bőrhibát, szepítő, bőrhámot, pattanást. Kis tégely 50 kr., nagy tégely 1 frt.

3 kiállítási kitüntetés. Hozzá **Pulcheradin** szappan 40 kr., poudre 50 kr.

8456

Készít, szetkölki az **Apostol** gyógyszerár, Budapest Teréz-körút 64. o.

Alapított 1865-ben.

A legjobb bel- és külföldi

zongorák, pianók és harmoniumok

legelőbbin kaphatók

Heckenast Gusztáv

zongorateremben

Budapest, IV. Gizella-tér 2. (Váci-u. éza sarkán).

Ehrbar udvari zongoragyár

Schiedmayer és fia

stuttgarti udvari zongoragyár magyarországi egyedüli képviselője. Valódi amerikai harmoniumok. 8466

Nagy kölesző-intézet. Arjegyék ingyen.

Szigeti Hattyu-crème 1 kor. 20 fill.

Szigeti Hattyu-szappan 80 fillér.

Szigeti Hattyu-mosdóvíz 2 kor.

A mai kor legkiválóbb bőrtápoló szer. Szepítő, májolt és az arcbőr mindenemű tisztáltsági feltétlen és biztos elmulasztására. Egyedüli készítője szv. **Emília Mártonné** gyógyszerár M. Szigeten. - Főraktár Budapest: **Török József** gyógyszer. Király-utca 12. 8631

Kurczk & Tsa

Photozinkografiai műintézet

készíti a legjobb minőségű nyomtalványhoz

Budapest, VII. Szentkirályi-utca-13

AU BON MARCHÉ

PARIS Maison Aristide BOUCICAUT PARIS

A világ legnagyobb divatáru-raktárai meglátogatandók mint **PARIS** legfigyelemreméltóbb jellességeinek egyike.

MINDEN NYELVBEN VALÓ TOLMÁCSOK RENDELKEZÉSRE ÁLLNAK.

Foulard-selyem-ruha

8 frt 40 krtól

feljebb! — 14 méter — postabér és vámmentesen szállítva! Minták kiválasztására, nem különben fekete, fehér és színes «Henneberg-selyem» blousok és ruhákra alkalmas, 45 krtól 14 frt 65 krig méterenkint.

Csak akkor valódi, ha közvetlen tőlem rendelik!

HENNEBERG G.

selyemgyáros Zürichben.

Ca. és kir. udvari szállító. 8554

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölcson Részv.-társ.

Befizetett részvénytőke: 10.000.000 korona. 8544

Központi irodája és váltóüzlete: Budapest, VI. kerület, Andrassy-ut 5.

FIK: IV., Koronaherezeg-utca 11. szám. Zalogház sákok: IV., Károly-körút 18., VII., Király-utca 57., VIII., József-körút 2. IV., Zsibárus-utca, a főpótával szemben, Előtagi betéteket társadalmi kölcsönök és pénztárjegyek ellenében 4%-os kamatozással, valamint folyószámlát (chequezámlát). — (A 100%-os befizettségű és a legbiztosabb teljesséi mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőbbin feltételek mellett.

KNUTH KÁROLY mérnök és gyáros.

Cs. és kir. fensége József főherczeg udvari szállítója.

Gyár és iroda: Budapest, VII., ker., Garay-utca 10.

Központi viz-, lég- és gőzfűtések, légszesz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb.

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8346

CICHEKET készíti a legfinomabb kivitelben

WOTTITZ MANFRED

Budapest, Király-utca 30. — Telefon 18-99.

A már 45 év óta dícséretreméltólag ismert, s a 71.012. sz. Em. leirat követelményeinek teljesen megfelelő

VUKOVÁRI

arcztisztító kenőcs

VUKOVÁRI

bőrszepítő szappan

Egy nagy tégely ára 1 kor., 60 fill., kisebb 1 kor., szappan 1 kor. Utánzásoktól óvakodjunk! Csak **Krajcsovic** által **Vukováron** készített kenőcs valódi. Minden tégelyen **Krajcsovic**, a készítő arczképe látható.

Főraktár: **Török József** gyógyszerár Budapest, Király-u. 42. és Andrassy-ut 29.

Szt.-Margitszigeti gyógyfürdőhely.

BUDAPEST.

A Szt.-Margitszigeti 43.7° C. hévíz kitűnő eredménnyel használtott a követező körülmények ellen: **köszvény, csán, szábak, idült kitégek, máj-, gyomor-, bélbántalmak, hólyaghurut, női bántalmak, garat-, gégo-, tüdőhurut, és idegbántalmak. Massage és villamos fürdő.** Tízta, pormentes levegő és 300 vendégszoba, társalgási terem, posta, telefon, távírdó, gyógyszerár és jó konyha. Rendelő fürdőorvos dr. **Bauer Antal** főherczegi udvari orvos. Naponta katona- és cigányzene. Hajkölcsökés felőrlésként.

Fürdőidény tartama: május 1-től szeptember 30-ig.

A szobaáraknál sept. hóban 30%-o engedmény. **Arssabály** kívánatra bérmentve küldetik.

7638

A Szt.-Margitszigeti gyógyfürdő-felügyelőség Budapestén.

Szépség és egészség.

Etvágytalanság és Gyomorgyengesség

gyógyítására ezek mennek **Karlsbadba** holtott ezt a ezélt otthon is elérhetik

Rozsnyay M.

PEPSINBORA

használatá által, mely az emésztést elősegíti és a gyomrot rövid időn tökéletesen helyreállítja.

Egy üveg ára 2 kr., 40 fill., 6 üveg franco küldve 12 kor. 12 fill.

A t. cz. köznység szives figyelmébe ajánljuk, hogy minden készítményeink törvényesen bejegyzett védjegygyel vannak ellátva, mely az aradi szabadsághozrobt ábrázolja.

Kapható: **ROZSNYAY MÁTYÁS** gyógyszerárában Arad, Szabadság-tér. Budapestén: **Török József** és dr. **Erger Leo** Nádor: gyógyszerárakban, valamint minden magyarországi gyógyszerárban.

Michelstädter S. E. és H.

8477

Sajátkészítményű cipők nagy raktára

Váci-utca 3. sz. BUDAPEST, Erzsébet-körút 15.

«Triumph» cipők — gombolás, fűzés és rug nélkül — egyedüli készítője.

Dr. **Högyes-féle** asbest-talpbetéttel ellátott cipők nagy raktára. Fiók-telepek: Debreczen, Beocskek, Sopron, Ujvidék, Zágráb, Brassó, Varsó, Szentmár.

Minden cipő talpába az ára bels van nyomva.

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo. Kapható minden fűszer-Naponkinti eladás és csomagok-kereskedésben és csukrászdában. 8537

I. oszt. 1/8 sorsjegy 75 kr.

8/8 52552. sz.

4/4 83783. sz.

2/2 86086. sz.

Fenti szerencseszámokat ajánljuk a legközelebb hatodik sorsjáték I. osztályához.

Mindenki saját szerencséjének kovácsa.

TÖRÖK A. és TSA.

BANKHÁZA, BUDAPEST,

osztálysorsjáték osztály,

főáruda: Váci-körút 4.

Fiók: Múzeum-körút 11. sz.

I. oszt. 1/4 sorsjegy 1 frt 50 kr.

WALLA JÓZSEF


Mozaik és cement-áru gyára

BUDAPEST, Rottenbiller-utca 13.

Granit-terazzo, Betonirozások, Medenczék, Csatornázások, Szőkökutak, Jászolok, Fayence falburkolati lapok, Aszfalt-tető és elszigetelő lemezek,

Keramit-lap, Mozaik-lap à la Mett-lach, Márvány Mozaik-lap, Cement-lap, Menyezet-nádszövet, Tűzálló téglá, Portland Cement, Roman Cement, Terracotta-árak.

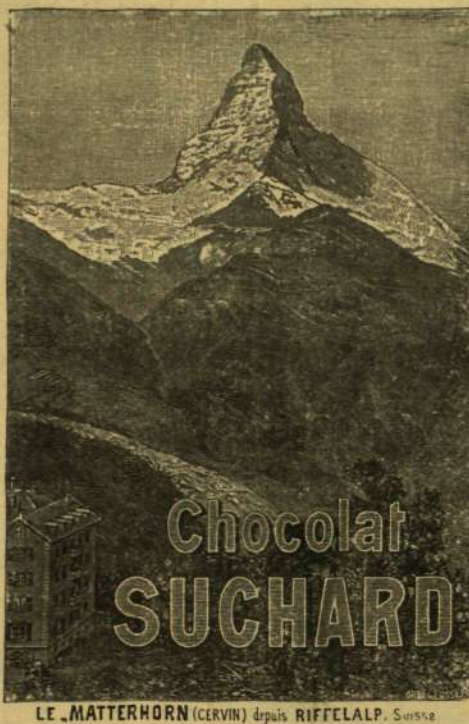
KÖACYAG ÉS CEMENTCSOVEK



Kifogástalan ifju
arczsint
On csak a
Kielhanser H.-féle
**GLYCERIN-
CRÈME**
Párisi hölgypor
és az elismert jószág szappanok használatát által ér el.
Raktár: Török József
gyógysz. Budapest.
Azonkívül kapható minden
gyógyszertárban, droguistánál
és illatszerekkereskedésben.
8295

„A világ legjobb sámfája“
FÖLDVÁRY IMRE
férfidivat és fehérenemű
raktárában.
Budapest, IV., Koronaher-
czeg-utca 11. sz. és VIII.,
Kerepesi-út 9.
Férfi ingek, Jäger-árúk,
válasz és sport-cikkiek dús
választékban kaphatók.
Kostyúk és nyakkendők.

párja
frt 1.50

**Chocolat
SUCHARD**
LE „MATTERHORN“ (CÉVVI) APUS RIFFELALP. Suisse

**Dr. Lengiel
nyirfabalzsam**
kir. szab. Svédhonra.
Már magában véve azon növényi nedv a
mely a nyirfából kifolyik, ha annak törzsét
megfúrjuk, emberemlékezet óta mint a leg-
kifejezettebb széptisztító szer volt ismeretes, ha
azonban ezen nedv a felülálló utasításai
szerint balszámba alakították át, csak akkor
nyer ugyolyan csodálatos hatást. Ha este megkenjük vele az arcot
vagy más bőrrészeket, már másnap csaknem észrevehetően
pikkelyek válnak le a bőrről, a mely ezáltal fehérré és gyönggédvé válik.
Ezen balzsam kisimítja az arcon a ráncokat és himlőhelyeket, ifju
arcszín, a bőrnek fehérségét, gyönggédjét és üdösét kölcsönöz;
a legrövidebb idő alatt eltávolítja a szemöldök, májfoltot és anyajegy-
ket, orrvérzést, bőrkéreg és a bőr minden más egyéb tisztáltsá-
gát. Ára egy korsónak használati utasítással 3 korona. Kapható
minden jobb gyógyszerárban.
A nyirfabalzsam által puhává lett bőr konzerválására ajánlatos ezzel
egyidejűleg a **dr. Lengiel-féle**
Opo-crémet használni. Egy tégely 1 kor. 20 fill.
A **dr. Lengiel-féle Benzoe-szappan**
a legalkalmasabb higiénikus szappan, mely a bőrtényhév és fehérré
teszi és hivatva van a balzsam jó hatását fokozni. Egy darab ára
1 korona 20 fillér. Főraktár: Magyarország részére **Török József**
gyógyszertára, Budapest VI. ker., király-utca 12. és
Andrássy-út 29. szám.

LUSER L.-féle turista tapasz.
Biztos és gyorsan ható szer, tyuzszem
szemölcs és talp, valamint a sarok bőr-
keményedései, to-
vábbá mindennemű
bőrelszarusodás,
ellen. A hatás
ért jótállás
vállal-
tatik.
Köz-
ponti
szétküldési
raktár:
SCHWENK L.
gyógyszerész
MEIDLING — BÉCS.
Csak akkor valódi, ha min-
den használati utasítás és minden
tapasz a mellette végjegygyel és
aláírással el van látva, azért is erre
figyelni kell. — 1 doboz ára 1 20 kor.
Vidékre 1 80 kor, előzetes beküldés mellett bérment.
Magyarországi főraktár:
Török József gyógysz., Budapest, Király-ú. 12. Andrássy-út 29.

Legjobb és leghíresebb
pipere hölgypor: a
La
VELOUTINE
Különleges Rizapor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSERÉSZ.
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

CSÁSZÁRFÜRDŐ.
BUDAPESTEN.
Fürdő — a egyszerű uszadék is — kizárólag kénes hő- és lan-
gyos ásványvizekkel vannak táplálva, melyeknek természetes hő-
mérséke 27° C. és 65° C. közt váltakozik.
Gőzfürdője a maga nemében páratlan. Iszapfürdői,
teljes átalakítás következtében, a legmodernebb iszapfürdők.

**MATTONI-FÉLE
GIESSHÜBLER**
legtisztább égvényes
SAVANYU-KÚT

BÁNHEGYI C. J.
Budapest, IV., Rostély-utca 13.
Nagy választék Épület és bútorszállásokban,
mindennemű rész-, lakatos- és norinbergi árúk
raktára. Nagy készlet mindennemű löszerszám vez-
etékekben. Különféle kész bőrárúk és tzi-
péskellékek. Szerszámok minden iparág részére.
Vasuti felszerelési tárgyak. Koporsó-díszít-
ések. 8701
Árjegyzék kívánatra bérmentve.

ESZMÉNYI KEBEL
érhető el a **Pilules orientales** által, Ratió
gyógyszertárától Párisban, Passage Ver-
deau 5, az egyedüli szer, mely két hónap alatt
és a nélkül, hogy az egészszegnek ártana, az
aszonyi **kebel fejlődését**, valamint a ke-
bel **idomának szilárdságát** biztosítja.
Egy üvegecske ára használati utasítással együtt
3 forint. Raktár: Török József, Budapest,
Király-utca 12. sz. 8442



Mariska-crème
a női szépség emelésére és fentartására teljesen ártalmat-
lan készítmény. Széplő, májfolt, himlőhely, pörse-
nés, pattanás, sárga arcszín, arcvörösség bá-
mulatos gyorsasággal elmúlik, a legdurvább bőr is frissé,
fiatalossá, bájossá válik. Kisimítja a ráncokat és himlő-
helyeket, még korosabb egyéneknek is tölde, bájos arz-
sint kölcsönöz.
Egy tégely ára 1 korona 50 fillér.
Valódi

Capozin-kenőcs
reuma, köszvény, ideges főtájás, hülés, ideg-
bajok és mindennemű csontbántalmak ellen kitűnő hatá-
sának bizonyult szer. Számos elismerő és hálalirat közül:
A legnagyobb megelégedéssel bizonyítom, hogy a „Cap-
ozin-kenőcsnek egy, legfeljebb háromszori bedörzsölése után
idült Rheumától minden esetben teljesen megszabadultam.
Budapestben, 1896 október 26.
Reilkovitz Antal
nyug. ezredes.
Próbátégely 1 kor., egy nagy tégely 2 kor.
Kapható a készítőnél
SZABADY JÁNOS gyógyszerésznél
VII., Damjanich-utca 2/B. 8572

**CHINA-BOR
SERRAVALLO, VASSAL**
gyengék, vérszegények és lábadozók számára.
Kitűnő íz.
Legjobb ajánlva és alkalmazva a következő tanórok
által: dr. Braun, Drasche, Krafft-Ebing, Monti, Moselig,
Neusser, Schajna, Weinechner stb. 1000-nél több el-
ismeréssel. Árak: 1/2 literes üveg frt 1.20,
1 literes üveg frt 2.20. Kapható min-
den gyógyszerárban. 8542
Serravallo J. gyógyszer. Triestben.




20. SZÁM. 1900. BUDAPEST, MÁJUS 20. 47. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együtt egész évre 24 korona félévre 12 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 16 korona félévre 8 • A POLITIKAI UJDONSÁGOK { egész évre 10 korona félévre 5 • Külföldi előfizetőkhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

**WOTTITZ
VILMOS**
PHOTO CHIMIOGRAFIAI
MŰINTÉZETE
BUDAPEST, N. KÖRNYELI LÁNY UTCA 12. SZÁM.

Készít kitűnő minőségű
clichéket mindennemű
nyomatványhoz, min-
denféle kivitelben.
Legjutányosabb árak.
Telefon 62—79.

Fényképfelvételek.
Legpontosabb és legmegbízhatóbb egyedül
ERDÉLYI BÉLA
Párisi kalauza
térképpel, kis francia szótárral,
tartalmasabb, mint Fredrick amerikai kalauza.
Kötte 3 korona, füzve 2 korona, 450 oldalnyi tartal-
ommal. Kapható minden jobb könyvkereskedésbe n
A feletti összeg beküldése után bérmentve küldi:
SCHULHOF KÁROLY könyvkiadó Szegeden.

A 20 év óta ismert és kedvelt
Szórirtószer (Epilatoire),
mely teljesen kirtja a
szőrt az arczból
a kéztől, a kartól stb. most meg lett
javítva és hatása gyorsabb, mint
azelőtt volt. Teljes jótállás. Ára 1 kis
üvegnek 5 frt, 1 nagy üvegnek 10 frt.
Fischer Róbert
a veigyan tudora és széptisztószerész
Wien, I., Habsburgergasse 4.
Fizetek, melyek az oson- és az egyes
különlegességek használatáról szól-
nak, ingyen és bérmentve küldetnek.
A készítmények ártalmatlanságáról
szülő bizonyítványok bárkinek bete-
kintésére állanak úgy szintén ezernyi köszönetnyilvánító levél
minden világtájból. Feltétlenül szívesen ügyekben nyugen
adatik, leveiben is. Raktár: Budapest: Török József és
Koller Testvérek gyógyszerárjai.



HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR
Első os. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.
Főhercegi és hercegi uradalmak, cs. és kir. katonai intéző égek, vas-
utak, ipari-bánya, és gyári társulatok, építési vállalatok, építőmesterek, ugy-
szintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállítja. E homlokzat-festékek, melyek
mészen feloldhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintá-
ban kilonkint 16 krtól felfelé szállíthatnak, és a mi a festék színtisztségét
illeti, azonos az olajfestékekkel. 8646
**Mintakártya, ugyszintén használati utasítás
kivánatra ingyen és bérmentve küldetik.**

Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120. (szaját házában),
Arany érmekkel kitüntetve.

Franklin-Társulat nyomdája, (Budapest IV., Egyetem-utca 4. sz.)



MÁRIA VALÉRIA FŐHERCEGNŐ.

A MAGYAR VÖRÖS-KERESZT EGYESÜLET.

(Az első nagygyűlés húsz éves évfordulója alkalmából.)

A Z URALKODÓHÁZ több tagja, bíboros főpapok, polgári és katonai főméltóságok, a társadalom számos más kiváló képviselője, s a vidéki testületek kiküldöttei jelenlétében méltó díszszel tartja meg országos közgyűlését e hó 22-ikén a magyar Szent Korona országainak Vörös-kereszt Egyesülete, mely hazánkban oly hatalmas lendületnek indult.

Ha tekintetbe vesszük, hogy mily óriási számú seregek szállhatnak ma már háború esetén szembe egymással s hogy mily tökéletességre jutottak a pusztító fegyverek: kétségtelennek látszik, hogy a katonai egészségügyi személyzet a legnagyobb erőfeszítés mellett sem lesz képes a háborúban a reá várakozó feladatoknak megfelelni.

A háborúk ugyan korunkban rövidebb ideig tartanak, mint hajdan, de az emberáldozat aránylagosan nő s a sebesültek száma nem is sejtett mértékre emelkedhetik. S ezek szenvedéseit enyhíteni, annyi sok ezer ifjú életet megmenteni s visszaadni aggódó családjának és a társa-



Strelisky fényképe után. LAJOS GYŐZŐ FŐHERCEG.